

**Unia Europejska
2021–2027**
str. 4–5

**Ekologia
bez granic**
str. 36–37

**Digitalizacja
w biznesie**
str. 40–41

w Centrum

Magazyn Projektów Europejskich

ISSN 2545-1383 **Nr 3/2020**

Słowo wstępne – dr Leszek Buller

str. 3

CELE UE

2021–2027, czyli Next Generation EU

str. 4

ZDROWIE

Walka z pandemią

str. 6

EDUKACJA

Zdalne nauczanie

str. 10

KULTURA

Pandemia a projekty w instytucjach kultury

str. 14

CYFRYZACJA

Koronawirus sprzyja inwestycjom w zdalną obsługę

str. 18

Digitalizacja usług

str. 20

POMOC DLA MŚP

Wsparcie dla firm w czasach pandemii

str. 22

WIEDZA, EDUKACJA, ROZWÓJ

POWER dla domów pomocy społecznej

str. 24

Projekt SYNERGIA

str. 26

Jak usprawnić komunikację z beneficjentami?

str. 28

INTELIGENTNY ROZWÓJ

Inteligentne wyszukiwanie wakacji

str. 30

WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

Wirtualne spacery po polsko-słowackim pograniczu

str. 32

Rozwój aktywnej turystyki podłożem współpracy polsko-rosyjskiej

str. 34

Ekologia bez granic

str. 36

Projekty w nowej rzeczywistości

str. 38

Digitalizacja w biznesie: Projekt DigiNetPolSax

str. 40

W CENTRUM

Zamówienia publiczne w czasie pandemii

str. 42

Ułatwienia dla beneficjentów w związku z pandemią

str. 44

fot. CPE

Szanowni Państwo,

ostatnie wydarzenia z udziałem Centrum Projektów Europejskich oraz inicjatywy opisane w tym numerze nie przypadkiem odnoszą się bezpośrednio do tematyki orędzia o stanie Unii, jakie wygłosiła niedawno przewodnicząca Komisji Europejskiej. Europa ma wyjść z pandemii silniejsza i wyzwolić nową energię.

Prezentujemy, jak Fundusze Europejskie pomagają walczyć z kryzysem, na jakie wsparcie mogą liczyć małe i średnie przedsiębiorstwa. Komisja stawia na ochronę: życia ludzkiego, źródeł utrzymania w Europie, zdrowia obywateli Unii i stabilności gospodarki. Tym samym cieszę się z postępów w finansowanych przez nas w ramach POWER 4.3 znaczących projektach ochrony zdrowia. Komisja przypomina także o transformacji cyfrowej, w szczególności w zakresie danych, technologii i infrastruktury. Piszemy o funduszach na e-edukację i o digitalizacji usług, a także o przykładowych e-działaniach w turystyce oraz e-kulturze. Komisja apeluje także o bardziej asertywne reagowanie na wydarzenia

na świecie i zacieśnianie stosunków z najbliższymi sąsiadami UE oraz partnerami na świecie. Nie do przecenienia jest w tym aspekcie dalszy rozwój naszych programów współpracy Polska-Rosja oraz Polska-Białoruś-Ukraina. Forum Ekonomiczne w Karpaczu w podniosłym charakterze i z troską zajęło się scenariuszami dalszego rozwoju sytuacji na Białorusi, a my byliśmy świadkami historycznych chwil. Wreszcie o wzmocnieniu elementów składowych Europejskiego Zielonego Ładu – coraz ambitniejsze cele stawiają sobie także nasze programy współpracy transgranicznej, a właśnie zakończone wydarzenie roczne w programie Interreg Południowy Bałtyk było doskonałą, mimo że wirtualną, areną do dyskusji o zielonej gospodarce.

Stan Unii to w dużej mierze kondycja poszczególnych krajów oraz regionów. Na polskiej dłoni już widać działania akcentowane w orędziu i mam nadzieję, że jej niepowtarzalne linie papilarne pozwolą na dostęp także do najlepszych rozwiązań w ramach Krajowego Planu Odbudowy.

DR LESZEK BULLER
dyrektor Centrum Projektów Europejskich

2021–2027, czyli Next Generation EU

Fot. EC – Audiovisual Service
© European Union, 2020

W tym roku mija 70 lat od ogłoszenia Deklaracji Schumana, a zdanie „Europa nie powstanie od razu, ani w całości: będzie powstawała przez konkretne realizacje, tworząc najpierw rzeczywistą solidarność” jest wciąż aktualne i nabiera nowego znaczenia w dobie koronakryzysu. O konkretnych działaniach nie waha się mówić przewodnicząca Komisji Europejskiej (KE) w swoim pierwszym orędziu o stanie Unii. Pani Ursula von der Leyen uznaje za priorytet zdrowie i dobrostan Europejczyków, ich miejsca pracy, bezpieczeństwo oraz czyste środowisko. Nakreśliła kompleksowy plan odbudowy UE w trakcie i po pandemii, aby Unia wyszła z kryzysu wzmocniona. Nowe narzędzie, służące rozwojowi Unii i powiązane z systemem reform, nosi nazwę **Next Generation EU**. Na cele **Europejskiego Zielonego Ładu** ma być przeznaczone z niego 37 proc. środków.

Celem Komisji będzie pozyskanie 30 proc. budżetu Next Generation EU (750 mld euro) z zielonych obligacji. Do sztandarowych projektów europejskich zaliczać się będzie rozwój zielonego wodoru (wśród producentów będzie też Polska), który ma zastosowanie m.in. w transporcie, energetyce, ciepłownictwie, a zwłaszcza w przemyśle (dekarbonizacja przemysłu do 2050 roku).

Europejski Zielony Ład to plan transformacji europejskiej gospodarki. Analizy poparte konsultacjami pozwalają KE na propozycję zwiększenia celu redukcji emisji do 2030 roku do co najmniej 55 proc.

To, co jest dobre dla klimatu, może też przynosić korzyści przedsiębiorstwom i społeczeństwu. Przemiany nie pozostawiają nikogo w potrzebie,

dlatego powstaje **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. W Polsce już trwają prace nad pierwszymi sześcioma regionalnymi planami transformacji, które następnie trafią do KE. Podstawą zielonej oraz cyfrowej transformacji gospodarki unijnej ma być łączność szerokopasmowa i 5G (20 proc. środków w ramach instrumentu Next Generation EU na technologie cyfrowe).

Ursula von der Leyen zapowiada także nowy program UE dla zdrowia – **EU4Health**. Wzmocniona zostanie Europejska Agencja Leków oraz Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób. Utworzona będzie też agencja ds. zaawansowanych badań i rozwoju w dziedzinie biomedycyny. W planach jest wzmocnienie kompetencji UE w dziedzinie zdrowia oraz organizacja Globalnego Szczytu Zdrowotnego. Szefowa KE mówi również o konieczności przemian kulturowych, aby wprowadzić zasady gospodarki o obiegu zamkniętym, a także o innych ważnych inicjatywach, jak transformacja cyfrowa, prawdziwa wspólnota wartości oraz odbudowa pozycji UE w świecie.

Będzie też funkcjonował **Europejski Pakt na rzecz Klimatu**, który umożliwi zbliżenie regionów, społeczności lokalnych, społeczeństwa obywatelskiego, przemysłu i placówek edukacyjnych. W zakresie planu inwestycyjnego „Zrównoważona Europa” inwestowane będą rekordowe kwoty w nowatorskie badania oraz innowacje ekologiczne (plan zakłada również partnerstwo publiczno-prywatne).

Podniesienie odporności społeczeństw, państw i całej Unii stało się wyzwaniem chwili. Polityka Next Generation EU ma kluczowe znaczenie dla wykorzystywania mocnych stron oraz potencjału całej Unii i jej państw członkowskich. Opiera się na równości i stwarzaniu szans rozwojowych dla wszystkich, także dla obszarów wiejskich, które zamieszkuje ponad 50 proc. obywateli UE. Regiony te stają się kluczowym elementem społeczeństw oraz gospodarki. W Unii Europejskiej ma dojść przy tym do zmiany sposobów produkcji oraz konsumpcji. Nadrzędnym celem stanie się zachowanie i odtworzenie ekosystemów. Komisja Europejska chce stać na straży nowych standardów w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

„Nowa witalność” Unii zależeć będzie także od edukacji oraz umacniania europejskich wartości. „Zbudujmy świat, w którym chcemy żyć” – powiedziała przewodnicząca KE na zakończenie swojego przemówienia.

Ambitny budżet UE z korzyściami dla Polski

Wartość całego budżetu UE na lata 2021–2027 wyniesie 1,074 bln euro. Polska ponownie będzie największym beneficjentem polityki spójności z kwotą 66,8 mld euro, a także ma otrzymać największe wsparcie w ramach Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Ponadto nasz kraj będzie korzystał z Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy, a dokładnie z dodatkowych 57 mld euro, co również stawia nas w gronie jego największych beneficjentów.

Zgodnie z planami nakreślonymi przez KE Polska opracowuje swój **Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)**. Będzie on kompleksowym programem reform oraz projektów strategicznych dla wzmocnienia odporności społecznej i gospodarczej, a także budowy potencjału polskiej gospodarki na przyszłość. Koordynuje go Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Małgorzata Jarosińska-Jedynak, minister funduszy i polityki regionalnej, zapowiada, że spośród nadesłanych propozycji projektów strategicznych (z resortów, regionów oraz od partnerów społeczno-gospodarczych) zostaną wybrane te najbardziej dojrzałe do realizacji, a ostatecznie zaakceptuje je KE. Już wkrótce mają się także rozpocząć konsultacje społeczne nowej Umowy Partnerstwa, określającej na jakie cele Polska ma przeznaczyć środki z planowanych w nowej perspektywie programów krajowych i regionalnych (w ramach polityki spójności – inwestycje w infrastrukturę, energetykę, przedsiębiorczość, ochronę środowiska, cyfryzację, zmiany społeczne), które powinny być już gotowe na początku przyszłego roku (po zatwierdzeniu rozporządzeń, które są obecnie na etapie uzgodnień pomiędzy Komisją Europejską, Parlamentem Europejskim a Radą Europejską). W fazie ustalania priorytetów oraz budżetu znajdują się także programy Interreg NEXT.

Opracowane na podstawie informacji ze stron www.ec.europa.eu oraz www.gov.pl.

ANDRZEJ SŁODKI
Rzecznik Centrum Projektów Europejskich

Walka z pandemią

fot. depositphotos

Wszystkie regiony w Polsce zdecydowały się na uruchomienie środków, w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, na walkę z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2. Z setek milionów złotych pochodzących ze środków unijnych, które marszałkowie przeznaczyli na ten cel, sfinansowano już aparaturę medyczną, łóżka, karetki. Wsparcie dotyczyło też zdalnego nauczania, domów pomocy społecznej i codziennego życia tysięcy osób starszych oraz niepełnosprawnych.

Pomimo że główna fala zachorowań na COVID-19, chorobę wywołaną przez wirusa SARS-CoV-2, wydaje się już być za nami, to notowane w Polsce w ostatnich dniach statystyki nie napawają optymizmem. Od początku sierpnia dzienna liczba zachorowań wynosiła około 500, 600, a nawet ponad 800 nowych przypadków, a w okresie tzw. narodowej kwarantanny, która bez wątpienia zapisze się na kartach historii, dzienna liczba zachorowań osiągnęła poziom „zaledwie” 100–300 nowych przypadków. W sumie Ministerstwo Zdrowia podało, że od 4 marca do 19 sierpnia bieżącego roku na COVID-19 zachorowało 57 876 osób – niestety prawie 1900 zmarło.

Do walki z wirusem włączyli się wszyscy – rząd, tworząc kolejne „tarcze antykryzysowe”, oraz lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni i cały pozostały personel medyczny, narażając własne zdrowie i życie. Uczestniczą w niej również osoby, które dbają o siebie nawzajem, nosząc maseczki i zachowując dystans w sklepach, komunikacji i pracy, a także samorządowcy, starający się pomóc mieszkańcom swoich wsi, miast, powiatów i regionów przetrwać epidemię w zdrowiu, w tym marszałkowie, którzy zdecydowali się przeznaczyć środki unijne z zarządzanych przez siebie Regionalnych Programów Operacyjnych na walkę z epidemią.

Śląskie pomaga

Najwięcej zachorowań odnotowano do tej pory w województwie śląskim, w którym ogniska tworzyły się przede wszystkim w kopalniach zatrudniających tysiące osób, ale też w domach opieki. Władze województwa działały szybko. Jeszcze w kwietniu uruchomiono tam projekt „Śląskie pomaga”, który miał zapobiec rozprzestrzenianiu się koronawirusa w domach opieki, a także zwiększyć bezpieczeństwo przebywania w tego typu ośrodkach. Na ten cel przeznaczono 13 mln zł z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach naboru z Poddziałania 9.2.8. Działania na rzecz ograniczenia skutków wystąpienia zagrożenia epidemiologicznego wywołanego wirusem SARS-CoV-2. Udzielono wsparcia

w zakresie finansowania zatrudnienia nowych pracowników, zakupu środków ochrony indywidualnej dla pracowników i doposażenia placówek w sprzęt niezbędny do walki z chorobą.

Pomoc z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014–2020 (RPO WSL 2014–2020) otrzymały też placówki zdrowia z terenu województwa śląskiego, dla których od 20 kwietnia trwał nabór wniosków w ramach Działania 10.1 Infrastruktura ochrony zdrowia. Projekty miały dotyczyć doposażenia i przebudowy ośrodków medycznych w celu walki z COVID-19.

Dzięki Funduszom Europejskim 30 szpitali w województwie śląskim uzyskało wsparcie na zakup sprzętu niezbędnego do ratowania życia osób z niewydolnością oddechową, w tym respiratorów, defibrylatorów, kardiomonitorów, pomp infuzyjnych, aparatów USG, RTG i EKG. Placówki otrzymały też w sumie 29 nowych, w pełni wyposażonych, ambulansów, 710 nowych łóżek szpitalnych i inny sprzęt medyczny. Z kwoty w wysokości ponad 105 mln zł z RPO WSL 2014–2020 (do tego 12 mln zł z budżetu państwa i 6 mln zł wkładu własnego beneficjentów) sfinansowano zakup środków ochrony osobistej dla personelu medycznego oraz urządzeń umożliwiających szybką dezynfekcję pomieszczeń.

Szczególnie z Funduszy Europejskich skorzystał Szpital Śląski w Cieszynie, gdzie za prawie 2,5 mln zł wybudowano przy szpitalu mobilną, kontenerową pracownię diagnostyczną. Wyposażono ją w tomograf komputerowy oraz aparat RTG, pozwalające przeprowadzić diagnostykę obrazową u osób z podejrzeniem zakażenia koronawirusem. Prowadzenie diagnostyki w osobnym pomieszczeniu pozwoliło na odizolowanie zakażonych od osób zdrowych.

Mazowieckie wspiera zdalną edukację

Na drugim miejscu pod względem liczby zachorowań jest województwo mazowieckie – nie oznacza to jednak, że zajmuje to samo miejsce, biorąc pod uwagę liczbę zachorowań na 100 tys. mieszkańców (o czym dalej). Samorząd Mazowsza uruchomił na walkę z COVID-19 prawie 225 mln zł w ramach projektu „Zakup niezbędnego sprzętu oraz adaptacja pomieszczeń w związku z pojawieniem się koronawirusa SARS-CoV-2 na terenie województwa mazowieckiego” w ramach Działania 6.1 Infrastruktura ochrony zdrowia z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020. Ze wsparcia skorzystało 75 szpitali, zakładów opieki zdrowotnej oraz stacji pogotowia ratunkowego, które dzięki temu zostały wyposażone – podobnie jak na Śląsku – m.in. w respiratory, łóżka, defibrylatory, aparaty rentgenowskie, karetki, termometry i środki ochrony osobistej dla personelu.

Na Mazowszu realizowany był także projekt wspierający dostęp do edukacji zdalnej. Aż 236 szkół z terenu województwa otrzymało sprzęt niezbędny do prowadzenia zdalnych lekcji, w tym m.in. tablice multimedialne, monitory interaktywne, tablice dotykowe, laptopy, tablety, a nauczyciele mogli skorzystać ze szkoleń. Projekt „Mazowiecki program przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego”, realizowany w ramach Działania 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży, Poddziałanie 10.1.1 Edukacja ogólna, uzyskał dofinansowanie z Unii Europejskiej w wysokości 27,9 mln zł.

Łódzkie walczy z koronawirusem

Biorąc pod uwagę współczynnik uwzględniający liczbę zachorowań oraz liczbę mieszkańców, pierwsze miejsce zajmuje w tym smutnym rankingu województwo łódzkie (190,2 zachorowań na 100 tys. mieszkańców), drugie – Mazowsze, a trzecie – Małopolska.

W województwie łódzkim na walkę z wirusem przeznaczono 110 mln zł z projektu „Zapobieganie oraz zwalczanie na terenie województwa łódzkiego zakażenia wirusem SARS-CoV-2 i rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej wywołanej tym wirusem u ludzi”, realizowanego w ramach Działania 7.2 Infrastruktura ochrony zdrowia przeznaczono na walkę z COVID-19 z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014–2020.

Małopolska Tarcza Antykryzysowa

W województwie małopolskim uruchomiono pomoc w ramach Małopolskiej Tarczy Antykryzysowej. Jest to ciekawe przedsięwzięcie, które zawiera kilka pakietów. Pakiet medyczny o wartości 190 mln zł to pomoc dla małopolskich szpitali oraz innych placówek medycznych i – podobnie jak w pozostałych województwach – środki przeznaczone są na sprzęt oraz wyposażenie do walki z pandemią. W pakiecie dla przedsiębiorców – wartym 336,5 mln zł – przewidziano wsparcie na utrzymanie zatrudnienia w firmach borykających się z trudnościami finansowymi, a także wzmocnienie rynku pracy i samozatrudnionych. Przedsiębiorcy mogą też skorzystać z płynnościowych pożyczek w ramach pakietu płynności finansowej, na który przeznaczono 111 mln zł. Jest też pakiet społeczny i edukacyjny o wartości ponad 90 mln zł, z którego środki przekazywane są na pomoc placówkom opieki całodobowej oraz zakup sprzętu do zdalnego nauczania. Z kolei pakiet rozwoju dotyczy rewitalizacji i przeznaczono na niego 279 mln zł. Łącznie z Funduszy Europejskich, budżetu państwa oraz budżetu województwa na walkę z COVID-19, łagodzenie skutków pandemii i wsparcie mieszkańców przeznaczono w Małopolsce 1 mld zł.

Opolskie działa

Również województwo opolskie uruchomiło środki unijne na walkę z koronawirusem w ramach projektu „Opolskie przeciw COVID-19”. Podobnie jak w pozostałych regionach kraju, wsparcie z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014–2020 otrzymały placówki medyczne, sektor edukacyjny oraz przedsiębiorcy. W województwie tym szczególnie wyróżnił się projekt „Nie-Sami-Dzielni”, dzięki któremu w 49 gminach działa 90 kurierów społecznych, oferujących pomoc ponad 1800 potrzebującym. Kurierzy przez cały tydzień dowożą gorące posiłki, robią zakupy oraz dostarczają leki seniorom i osobom niesamodzielnym.

Regionalne Programy Operacyjne

Również pozostałe samorządy wojewódzkie wspierają walkę z COVID-19, finansując projekty w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Dla przykładu w województwie warmińsko-mazurskim na walkę z epidemią przeznaczono ze środków unijnych 100 mln zł na pomoc MŚP, ponad 69 mln zł na utrzymanie zatrudnienia, 29 mln zł na opiekę zdrowotną i około 17 mln zł

na wsparcie domów pomocy społecznej. Z kolei w Wielkopolsce na walkę z pandemią udało się wygospodarować z Funduszy Europejskich 85 mln zł.

Pomoc transgraniczna

Regiony przygraniczne korzystają ponadto ze środków w ramach unijnych programów transgranicznych. Jedną z pierwszych inicjatyw, podjętych na rzecz walki z koronawirusem, był projekt „Na ratunek. Poprawa dostępności do świadczeń medycznych w stanach zagrożenia życia poprzez współdziałanie struktur ratownictwa medycznego na obszarze przygranicznym Polski, Białorusi i Ukrainy”, finansowany z Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina 2014–2020. Po polskiej stronie ze środków skorzystały Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Tomaszowie Lubelskim oraz Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Hrubieszowie. Placówki te otrzymały środki ochrony osobistej oraz sprzęt medyczny: respiratory, łóżka szpitalne, napromieniacze bakteriobójcze, plazmowy sterylizator powietrzny oraz kardiomonitor.

Projekt jest jednym z dwunastu, które pomagają w walce z epidemią w ramach Programu PBU 2014–2020. Pod koniec kwietnia przeznaczono na ich finansowanie w sumie 27 mln euro. Wsparcie przeznaczono na bezpieczeństwo epidemiologiczne, opiekę zdrowotną matki i dziecka, onkologię, intensywną opiekę medyczną, a także inne przedsięwzięcia.

Krajowy Plan Odbudowy

W Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej powstaje Krajowy Plan Odbudowy, w ramach którego do dyspozycji będzie około 57 mld euro pochodzących z Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. W tworzeniu planu biorą udział również marszałkowie województw. – *Rola regionów w pracach nad Krajowym Planem Odbudowy będzie z jednej strony wiązała się z identyfikacją projektów* – mówiła minister Małgorzata Jarosińska-Jedynak w trakcie wideokonferencji z marszałkami i dodała: – *Regiony będą zaangażowane również w prace nad ich doskonaleniem w kontekście wymogów unijnych oraz innych parametrów, kluczowych w kontekście ich późniejszej realizacji. Musimy mieć pewność, że Komisja Europejska pozytywnie oceni Krajowy Program Odbudowy wraz z projektami. Tylko pozytywna ocena umożliwi uzyskanie środków*

finansowych. Dlatego też tak ważne jest dobre przygotowanie projektów (źródło: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fe-koronawirus/z-marszalkami-budujemy-krajowy-plan-odbudowy/>).

Plan ma zostać przedstawiony Komisji Europejskiej najwcześniej 15 października (można to zrobić nawet do 30 kwietnia przyszłego roku). Komisja będzie miała dwa miesiące na jego ocenę i podjęcie decyzji o wsparciu finansowym.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Zdalne nauczanie

Fundusze Europejskie od samego początku pomagają walczyć z pandemią wirusa SARS-CoV-2 umożliwiając zakup niezbędnego sprzętu dla szpitali i służb biorących udział w tej „wojnie” o zdrowie ludzi na całym świecie. Wspierają też naukowców, którzy starają się znaleźć zarówno szczepionkę, jak i lek na COVID-19. Pomagają również w prowadzeniu względnie normalnego życia, chociażby dofinansowując zdalne nauczanie w szkołach.

Unijna perspektywa finansowa 2014–2020 powoli zmierza ku końcowi. W Brukseli trwają intensywne prace nad kolejną, a instytucje zarządzające programami unijnymi kontraktują ostatnie środki z obecnej (np. województwo pomorskie rozdysponowało już 90 proc. środków z Regionalnego Programu Operacyjnego). Pech chciał, że to właśnie w tym momencie wybuchła pandemia COVID-19, w związku z czym środki unijne są jeszcze bardziej potrzebne – zarówno w sektorze medycznym, jak i w wielu innych sektorach gospodarki, np. w turystyce. Na szczęście znalazły się również fundusze na wsparcie sektora edukacji, który w Polsce (podobnie jak na całym

świecie) znalazł się w wyjątkowej, niespotykanej dotąd sytuacji – stuprocentowego nauczania zdalnego. Szkoły, nauczyciele i uczniowie nie byli na naukę za pomocą środków komunikacji elektronicznej przygotowani – szczególnie sprzętowo. W wielu województwach podjęto w związku z tym decyzję o udzieleniu im pomocy w tym trudnym czasie. W niektórych regionach wsparcie było realizowane z budżetów własnych samorządów, a w innych – z udziałem Funduszy Europejskich.

Opolskie dla liceów

Największe przedsięwzięcie, dające wsparcie nauczycielom w zdalnym nauczaniu, zostało podjęte w województwie opolskim. W ramach projektu „Op@lskie dla liceów – zdalne nauczanie zbliża!” 1680 nauczycieli z 44 liceów (zarówno publicznych, jak i prywatnych) otrzyma laptopy z niezbędnym oprogramowaniem. Uzupełnieniem projektu są szkolenia w zakresie zdalnego nauczania dla nauczycieli. Każda ze szkół zostanie również wyposażona w kamery i sprzęt przydatny w prowadzeniu zdalnych zajęć (monitory interaktywne z systemem dwukierunkowej komunikacji, wizualizery, kamery internetowe ze statywami, zestawy słuchawkowo-mikrofonowe). Wartość projektu wynosi 8,1 mln zł.

Spotkanie inauguracyjne projekt odbyło się 22 czerwca bieżącego roku. – *Robimy coś niekonwencjonalnego, nauczyciele zostają wyposażeni w nowe kompetencje, wiedzę i sprzęt. Edukacja musi być atrakcyjna* – mówił w jego trakcie marszałek Andrzej Buła. – *Integrujemy się wokół nowego sposobu nauczania. To również odpowiedź na oczekiwania Unii Europejskiej. Jeżeli sprawdzimy się w tym projekcie, to jednocześnie odpowiemy na założenia nowej perspektywy w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego* – dodał. Warto w tym miejscu wspomnieć, że w województwie opolskim wdrażany jest podobny projekt dla szkół zawodowych.

fot. depositphotos

Zdalne nauczanie na Mazowszu

W sytuacjach nadzwyczajnych, jaką niewątpliwie jest pandemia uniemożliwiająca normalne prowadzenie zajęć w szkołach, liczy się przede wszystkim szybkie reagowanie i elastyczność. Tymi cechami bez wątpienia może poszczycić się Zarząd Województwa Mazowieckiego, który już na początku kwietnia bieżącego roku zdecydował się odstąpić od realizacji „Mazowieckiego Programu Dofinansowania Szkolnych Pracowni Przedmiotowych” i jednocześnie – ze względu na wybuch pandemii – zadanie to rozszerzyć oraz zrealizować w formule projektu pozakonkursowego pod nazwą „Mazowiecki projekt przygotowania szkół, nauczycieli i uczniów do nauczania zdalnego” w ramach Osi Priorytetowej X Edukacja dla rozwoju regionu, Działanie 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży, Poddziałanie 10.1.1 Edukacja ogólna z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020.

Nowy projekt, o wartości 35 mln zł (z czego 28 mln zł pochodzi z Europejskiego Funduszu Społecznego), zakłada przygotowanie szkół, nauczycieli oraz uczniów do nauki zdalnej poprzez zakup niezbędnego sprzętu i oprogramowania oraz przeprowadzenie szkoleń. Swoim zasięgiem obejmie minimum 200 szkół z terenu

województwa. Jedną z nich jest Liceum Ogólnokształcące im. Armii Krajowej w Białobrzegach, które dzięki umowie podpisanej przez powiat białobrzezki pod koniec czerwca otrzyma około dziesięciu komputerów stacjonarnych, podobną liczbę laptopów, tabletów i drukarek, a także tablicę multimedialną, urządzenie wielofunkcyjne i projektor. Wysokość wsparcia to w tym przypadku około 130 tys. zł.

Zachodniopomorski Pakiet Antykryzysowy dla szkół

Na początku lipca bieżącego roku Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego ogłosił, że w ramach funduszy dostępnych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego 2014–2020 chce wesprzeć ponad 244 tys. uczniów i nauczycieli z Pomorza Zachodniego w ramach Zachodniopomorskiego Pakietu Antykryzysowego. Na ten cel ma zostać przeznaczonych w sumie 25 mln zł.

– Jesienią uczniowie najprawdopodobniej wrócą do szkół. Wszystkie samorządy, które odpowiadają za edukację, mają świadomość, jak wiele działań należy podjąć, by wszystko przebiegło bezpiecznie, zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli. Koszty będą olbrzymie, a przecież jeszcze przed pandemią rządowa subwencja nie pokrywała

potrzeb samorządów. Zwróciliśmy się prośbą do Komisji Europejskiej, by eurofundusze pozostające w naszym regionalnym programie pomogły w zapewnieniu bezpieczeństwa. Jeśli otrzymamy zgodę, to wsparcie Zachodniopomorskiego Pakietu Antykryzysowego w regionie może odczuć prawie ćwierć miliona uczniów i nauczycieli – mówił na początku lipca marszałek województwa zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz (źródło: www.wzp.pl/biuro-prasowe/biuro-prasowe/aktualnosci/25-mln-zlotych-dla-zachodniopomorskich-szkol-i-samorzadow).

Teraz już wiemy, że uczniowie do szkół wrócili. W trakcie pisania tego artykułu proces przygotowania przedsięwzięcia w zakresie wsparcia szkół z Zachodniopomorskiego Pakietu Antykryzysowego był finalizowany. Środki finansowe, które trafią do samorządów (wysokość grantu zależy od liczby uczniów i nauczycieli z poszczególnych gmin oraz powiatów), mają zostać przeznaczone m.in. na zakup środków ochrony osobistej, jak również środków i sprzętu do utrzymania czystości oraz dezynfekcji.

Zdalna szkoła

Zdalne nauczanie jest od początku epidemii w Polsce wspierane z unijnego Programu Polska Cyfrowa.

Od 1 kwietnia wszystkie gminy i powiaty (wskażane w dokumentacji konkursowej) mogły wnioskować w ramach projektu „Zdalna szkoła”

o sfinansowanie zakupu laptopów, tabletów oraz dostępu do internetu dla uczniów, którzy takiego sprzętu nie posiadali i z tego powodu nie mieli technicznych możliwości wzięcia udziału w zdalnych lekcjach. W maju bieżącego roku okazało się, że projekt „Zdalna szkoła” był niezwykle potrzebny. Pozytywną ocenę złożonych wniosków uzyskało 2738 na 2790 jednostek samorządu terytorialnego. W sumie na dofinansowanie zakupu sprzętu przeznaczono 186 mln zł.

Sukces projektu zachęcił Centrum Projektów Polska Cyfrowa do realizacji kolejnego, podobnego konkursu, w którym samorządy mogą uzyskać 100 proc. dofinansowania na zakup sprzętu niezbędnego do realizacji zdalnych lekcji. Na realizację projektu „Zdalna szkoła+” udało się wygospodarować kolejne 180 mln zł. Środki przeznaczone na zakup sprzętu oraz umożliwienie dostępu do internetu trafią przede wszystkim do ubogich rodzin z minimum trojgiem dzieci, gdyż według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej aż 150 tys. polskich rodzin wielodzietnych (3+) znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. Ostatecznie to samorządy decydują o tym, kto otrzyma wsparcie.

Nabór wniosków trwa do 30 września bieżącego roku. Ważne w konkursie jest to, że okres kwalifikowalności wydatków obejmuje termin od 16 marca 2020 roku i kończy się 6 miesięcy od podpisania umowy o grant. Można zatem uzyskać dofinansowanie również na sprzęt, który został już zakupiony. Do grantu kwalifikuje się sprzęt komputerowy razem z urządzeniami peryferyjnymi (monitor, myszka, klawiatura,

fot. depositphotos

kamera etc.) oraz niezbędnym oprogramowaniem, które razem umożliwiają zdalną naukę. Warto zaznaczyć, że jeśli komputer kosztował więcej niż 3,5 tys. zł, a tablet więcej niż 1,5 tys. zł, to taki zakup jest możliwy, ale wymaga uzasadnienia wysokości kosztów zakupu. Zakupiony może być zarówno sprzęt nowy, jak i używany. W tym drugim przypadku cena nie może przekraczać wartości rynkowej i powinna być niższa niż sprzętu nowego. Konieczna jest też deklaracja sprzedającego o pochodzeniu urządzenia. Jego zakup nie mógł też być wcześniej (w okresie 7 lat) współfinansowany z pomocy Unii Europejskiej lub z dotacji krajowych.

Co będzie się działo ze sprzętem po pandemii? Gminy przekazują urządzenia szkołom, a one – uczniom. Gdy wreszcie będziemy mogli powiedzieć, że koronawirus nas opuścił, to właśnie szkoły zdecydują o tym czy sprzęt zostanie u uczniów w domach, czy na przykład wróci do szkół i tam będzie wykorzystywany w trakcie nauki. Okres trwałości projektu, podobnie jak w przypadku innych projektów, wynosi 5 lat i przez ten czas sprzęt powinien być wykorzystywany. Warto zatem urządzenia ubezpieczyć – tym bardziej, że ubezpieczenie może być kosztem kwalifikowalnym w projekcie.

E-podręczniki w zdalnym nauczaniu

Szczególnego znaczenia nabrał w ostatnim czasie projekt e-podręczników, realizowany od

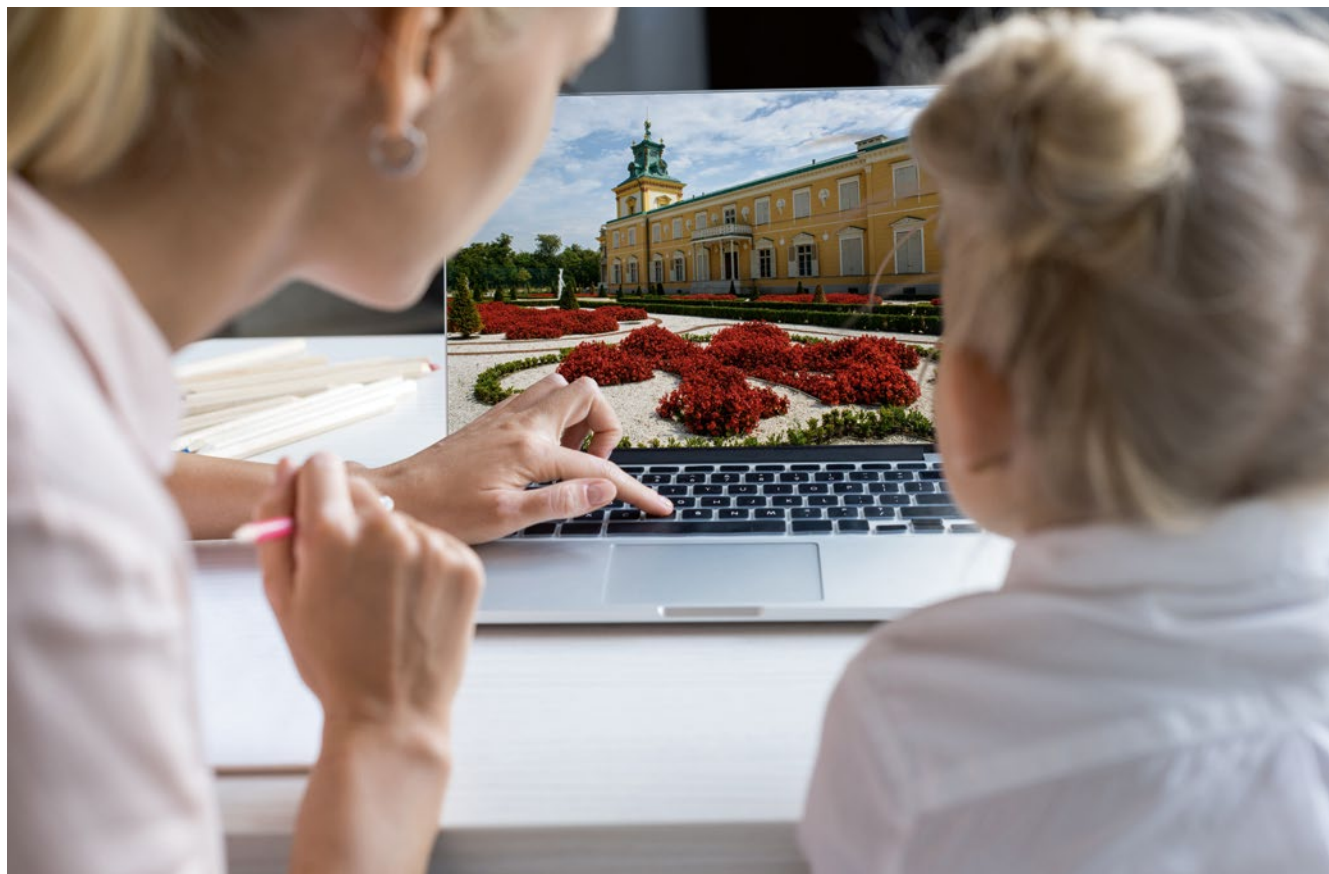
kilku lat najpierw ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013, a później z udziałem środków Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020. Na portalu epodreczniki.pl, który powstał przy udziale środków unijnych, nauczyciele, uczniowie oraz rodzice mogą znaleźć wiele e-materiałów zarówno dla klas 1–3 oraz 4–8 szkoły podstawowej, jak i z zakresu wiedzy na poziomie szkół ponadpodstawowych. Dla najmłodszych przygotowano bajkowy świat Zgrzyciaków, które pomagają im zgłębiać wiedzę, rozwiązywać zagadki i zadania. Dla starszych uczniów opracowano e-materiały do języka polskiego, historii, matematyki, biologii oraz wielu innych dziedzin nauki. Nie zabrakło też ciekawych zadań, krzyżówek i filmików. Wszystko to oczywiście bezpłatnie, dostępne przez całą dobę.

Nauczyciele znajdą na portalu także programy nauczania dla różnych klas (również program dla przedszkoli).

Na portalu zamieszczone zostały informacje na temat tego, w jaki sposób można uzyskać wsparcie psychologiczne, szczególnie w okresie pandemii – czasie niepokoju, niepewności, a często też samotności. Bezpłatną pomoc dla całego środowiska szkolnego oferuje Fundacja Drabina Rozwoju. Więcej o tym wsparciu można przeczytać na stronie drabina.org.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Pandemia a projekty w instytucjach kultury

fot. depositphotos

Czas pandemii był dla instytucji kultury prawdziwym sprawdzianem nie tylko z powodu konieczności znalezienia nowych lub poszerzenia istniejących form kontaktu z publicznością z wykorzystaniem technologii cyfrowych. Wiele instytucji realizuje projekty z Funduszy Europejskich oraz innych źródeł finansowych, np. ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Dlatego też pojawiła się konieczność wywiązania z przyjętych zadań i wskaźników, mimo innych realiów funkcjonowania lub dokonania ewentualnych przesunięć w harmonogramach rzeczowo-finansowych.

COVID-owa rzeczywistość paradoksalnie stworzyła także szanse dla rozwoju nowych przedsięwzięć, realizowanych w ramach dedykowanych konkursów na projekty kulturalne. Instytucje kultury mogły np. podejmować działania artystyczne on-line w ramach konkursu „Kultura w sieci”, organizowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN).

Jedną z instytucji, która w czasie pandemii i lockdownu skorzystała z dofinansowania „Kultura w sieci”, jest Muzeum Zamoyskich w Kozłowie.

Celem projektu „Wirtualne tajemnice pałacu w Kozłowie” było umożliwienie wirtualnego spaceru po niedostępnych miejscach rezydencji w Kozłowie, takich jak strych, wieże pałacowe czy chór z organami w kaplicy. Dzięki temu zwiedzający mogą poznać nowatorskie rozwiązania techniczne, wprowadzone w latach 1897–1914 podczas przebudowy i rozbudowy rezydencji w Kozłowie. Wirtualna wizyta jest dostosowana do potrzeb osób z dysfunkcjami, m.in. poprzez wprowadzenie audiodeskrypcji elementów graficznych, lektora oraz tłumaczenia informacji na język migowy.

WAŻNE! Nie zawsze możliwe jest realizowanie działań stacjonarnych w formule on-line. Z tego względu warto na etapie planowania przed złożeniem aplikacji do konkursów dedykowanych kulturze (w tym infrastrukturze kultury) uwzględnić wydatki na profesjonalny sprzęt np. nagraniowy czy oświetleniowy – w zależności od formy działalności artystycznej.

Zamiast koncertów symfonicznych – zdalna edukacja najmłodszych melomanów

Filharmonia Lubelska im. Henryka Wieniawskiego (FL) w czasie pandemii prowadziła działalność edukacyjną dla najmłodszych. – *Nie posiadamy, niestety, właściwych warunków technicznych, aby przeprowadzać transmisję koncertów w sieci w odpowiedniej jakości, jednak w tym roku dzięki środkom z programu „Infrastruktura kultury” Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego będziemy mogli dokonać zakupu części niezbędnego sprzętu* – poinformował Dawid Jarząb, dyrygent i kierownik Działu Artystycznego FL. – *Udało nam się jednak z sukcesem zrealizować cykl warsztatów dla dzieci w ramach Filharmonii Lubelskiej Dzieci i Młodzieży, wykorzystując do tego wybrane platformy w mediach społecznościowych.* Filharmonia Lubelska w czasie przerwy w działalności prowadziła, oprócz warsztatów dla dzieci, także aktywność promocyjną, prezentując w sieci dorobek fonograficzny lubelskiej instytucji. Pomimo niemożliwości realizacji koncertów i prób kierownictwo FL prowadziło starania na rzecz pozyskania środków

finansowych z MKiDN. – *Udało nam się uzyskać finansowanie w ramach programu „Kultura w sieci” na realizację filmu o patronie FL – Henryku Wieniawskim* – powiedział D. Jarząb. – *Również dzięki wsparciu ze środków programu „Muzyka” mogliśmy – wraz z minimalizacją kolejnych obostrzeń związanych z pandemią – rozpocząć od 20 czerwca bieżącego roku cykl koncertów kameralnych w ramach projektu „Czas to miłość – w hołdzie Prymasowi Tysiąclecia w roku beatyfikacji” w Muzeum Zamoyskich w Kozłowiec z kontynuacją w Sali Filharmonii już od września. Bardzo się cieszymy, że odbyły się już pierwsze od pięciu miesięcy koncerty z publicznością.*

Czas pandemii można wykorzystać na wypracowanie ciekawych propozycji do przyszłych konkursów. W tym celu warto przygotować tzw. fiszki projektowe, zawierające podstawowe informacje o planowanych przedsięwzięciach. W fiszce należy opisać planowany pomysł na projekt wraz z oszacowanymi wstępnie kosztami i zadaniami. Powinno się też wspomnieć o potencjalnych partnerach projektu.

WAŻNE!

Instytucja kultury może przygotować kilka, a nawet kilkanaście fiszek projektowych w zależności od planów, związanych z pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych na kolejne przedsięwzięcia. W przypadku ogłoszenia konkursów fiszki pomogą wpisać pomysł w wytyczne i rozbudować go zgodnie z informacjami, niezbędnymi do wypełnienia formularza wniosku o dofinansowanie.

Muzeum
Zamoyskich
w Kozłowiec
fot. depositphotos

Filharmonia Lubelska czas bez prób i koncertów efektywnie wykorzystwała na przygotowywanie wniosków do kolejnych programów i konkursów MKiDN. – *Udało nam się w ostatnim czasie pozyskać ok. 420 tys. zł na realizację projektów artystycznych, a czas pandemii przeznaczamy również na niezbędne modernizacje, jak np. remont organów, których wielka inauguracja już wkrótce – zapewnił D. Jarząb.*

Projekty realizowane w czasie pandemii mogą przynieść również nieoczekiwane efekty

Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym (MNKD) oprócz aktywnej działalności w internecie prowadziło – w czasie pandemii – projekt „**Remont konserwatorski i modernizacja ekspozycji w wybranych zabytkowych obiektach Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym**”, współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020. – *Obecna sytuacja epidemiologiczna utrudnia zarządzanie projektem oraz wpływa na tempo realizacji prac konserwatorskich i budowlanych, ale remont w zabytkowych obiektach nie został całkowicie wstrzymany* – powiedziała Magdalena Postępska, koordynatorka projektu w MNKD.

Fakt pandemii nie miał jednak przełożenia na działania merytoryczne, które mogły być

wykonywane przez zespół projektowy w czasie pracy zdalnej. – *Powstała m.in. Muzealna Aplikacja Mobilna, jako zakładka na blogu narynku-usiascwkwkazimierzu.pl, gdzie zamieszczone zostały nie tylko teksty merytoryczne, ale także prośba o konsultacje społeczne tych opracowań oraz informacji* – mówiła M. Postępska. – *Przygotowana została również akcja promocyjna przewodnika po oddziałach MNKD dla rodzin z dziećmi, która miała miejsce podczas Gry Terenowej w Kazimierzu Dolnym w czasie długiego weekendu majowego. W przewodniku znajdują się m.in. zagadki i ciekawostki dedykowane najmłodszym. Paradoksalnie czas lockdownu pozytywnie przełożył się na liczbę publikacji elektronicznych – dziennikarze często i chętnie opisywali działania prowadzone przez MNKD, co wzmocniło przekaz o realizowanym projekcie oraz źródłach jego finansowania.*

Projekty wdrażane w czasie pandemii, które przewidują konieczność zapewnienia konkretnej liczby odbiorców danego zadania kulturalnego, mogą liczyć na wydłużenie terminu realizacji albo na zmianę formy działania ze stacjonarnej na wirtualną. Najważniejszy jest kontakt z Instytucją Pośredniczącą lub Wdrażającą, a także spełnienie warunków przewidzianych w umowie i wytycznych związanych z wystąpieniem tzw. siły wyższej. Przedłużenie realizacji projektu następuje w formie pisemnej, po przedstawieniu – czasem jedynie w formie elektronicznej – stosownej prośby (zgodnie z wytycznymi).

WAŻNE!

Pałac Króla
Jana III
Sobieskiego
w Wilanowie
fot. depositphotos

Projekt cyfrowy wyprzedzający pandemiczną rzeczywistość

Chociaż trudno było komukolwiek przewidzieć pandemię i jej skutki, to są jednak instytucje, takie jak Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Muzeum Lubelskie w Lublinie, Muzeum Narodowe w Szczecinie oraz Muzeum-Zamek w Łańcucie, które nieprzerwanie realizowały wspólne przedsięwzięcie, poświęcone powszechnemu udostępnieniu zasobów cyfrowych placówek muzealnych prowadzonych lub współprowadzonych przez MKiDN. Projekt „www.muzeach” otrzymał dofinansowanie z Funduszy Europejskich oraz ze środków MKiDN, a realizowany jest w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 (oś Priorytetowa nr 2 „E-administracja i otwarty rząd”, działanie nr 2.3 „Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego”, poddziałanie nr 2.3.2 „Cyfrowe udostępnienie zasobów kultury”). – *Celem projektu jest umożliwienie prostego i bezpłatnego dostępu osób zainteresowanych – uczniów, studentów, naukowców, muzealników, nauczycieli, pasjonatów i turystów – do zbiorów cyfrowych kilku muzeów w jednym miejscu – poinformował Michał Ochremiak, kierownik projektu z Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie. – Realizacja przedsięwzięcia rozpoczęła się w ubiegłym roku – dotychczas udało się zdigitalizować prawie dwa tysiące obiektów.*

Projekt koordynowany przez Muzeum Pałacu Króla Jana III Sobieskiego w Wilanowie wychodzi naprzeciw nie tylko zapotrzebowaniu odbiorców – osób fizycznych. To idealna okazja dla innych placówek muzealnych oraz instytucji kultury, by dotrzeć do jeszcze szerszej publiczności. Będą mogły bowiem dołączyć do projektu i wybraną część swoich zbiorów udostępniać na powstającej stronie.

WAŻNE!

– *Główne założenie „www.muzeach” to stworzenie wspólnej strony internetowej z multiwyszukiwarką, dzięki której będzie można znaleźć obiekty z różnych instytucji – tłumaczył M. Ochremiak. – Zależy nam na tym, by cyfrowe zbiory pięciu muzeów można było poznawać w jednym miejscu, bez konieczności nawigowania do innych platform. Strona pozwoli na dostęp do zasobów zdigitalizowanych z pomocą różnych technik, takich jak gigapiksel czy umożliwiająca trójwymiarową wizualizację obiektów fotogrametria. – Użytkownicy wspólnej strony będą mogli w łatwy sposób uzyskać informacje po polsku oraz angielsku, pobrać pliki i dalej je przetwarzać na potrzeby swoich projektów, np. edukacyjnych czy artystycznych – zapewnił M. Ochremiak. – W ten sposób muzea z Warszawy, Lublina, Łańcuta i Szczecina chcą budować wzorce oraz nawyki kulturowe, wykorzystując najnowocześniejsze technologie i trendy.*

Wśród zaplanowanych w ramach projektu zadań są – oprócz budowy strony z multiwyszukiwarką – m.in. digitalizacja i publikacja zbiorów cyfrowych z wykorzystaniem zaawansowanych technik prezentacji 2D (gigapiksel i RTI), 3D (skanowanie z oświetleniem strukturalnym i dokumentacja fotogrametryczna) oraz budowa geoportali, czyli Systemu Informacji Przestrzennych (GIS), a także działania edukacyjne i rozwój infrastruktury.

Pandemia nie przeszkodziła w realizacji zadań projektu. – *Byliśmy w stałym kontakcie on-line z pracownikami muzeów partnerskich – mówił M. Ochremiak. – Zadania projektowe wdrażaliśmy – i nadal tak się dzieje – zgodnie z harmonogramem. Zdarzało się, w czasie pracy zdalnej, że specjaliści zajmujący się np. robieniem zdjęć nie mogli wykonać w danej chwili jakiegoś zadania, to nadal pełnili swoje obowiązki, bazując na już zgromadzonym materiale. Na chwilę obecną nie jest rozważane przedłużenie okresu realizacji przedsięwzięcia. – Dzięki sprawnej pracy zespołu oraz wszystkich partnerów jesteśmy na dobrej drodze do zakończenia projektu zgodnie z harmonogramem – powiedział M. Ochremiak.*

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

Koronawirus sprzyja inwestycjom w zdalną obsługę

Stan epidemii i wprowadzenie obowiązku zachowania bezpiecznego dystansu między ludźmi zwiększyły popyt na rozwiązania umożliwiające zdalną obsługę. Oznaczało to nie tylko przejście całych zespołów w firmach w tryb tzw. home office, czyli pracy w domowym zaciszu, ale także konieczne stało się zbieranie danych z wielu oddalonych urzędzeń, np. liczników wody, prądu czy poziomu zapasów paliw.

Wymóg zachowania ostrożności sanitarnej sprawił, że w niektórych punktach gastronomicznych tradycyjne papierowe menu zastąpiono... tabletami. Okazały się one prostsze do dezynfekcji. Jednocześnie umożliwiły składanie zamówień bez pośrednictwa kelnera.

Na spopularyzowaniu rozwiązań ułatwiających zachowanie dystansu zyskiwały firmy, które już wcześniej dla swoich innowacyjnych pomysłów znalazły wsparcie z Funduszy Europejskich i mogły wdrażać produkcję urządzeń.

Zdalnie nie tylko w biurach

Według raportu firmy Zapier z 2019 roku w Stanach Zjednoczonych jeden na czterech pracowników zgodziłby się na obniżenie swojego wynagrodzenia o 10 proc. w zamian za możliwość pracy w systemie home office. Wyniki badań i statystyki wskazują, że odsetek pracowników zdalnych wciąż rośnie. Ten atrakcyjny dla nich model nie zawsze był preferowany przez pracodawców. W polskiej edycji badania „The Remote Future. Rynek pracy zdalnej a oczekiwania pracowników” z 2018 roku 51 proc. respondentów wyraziło zainteresowanie pracą zdalną, ale tylko 32 proc. stwierdziło, że firma im to umożliwia. Sytuację diametralnie zmieniła pandemia COVID-19 w 2020 roku. Konieczności izolacji jak największej liczby ludzi zmusiła przedsiębiorców do zastosowania formuły home office. Alternatywą byłoby całkowite wstrzymanie działalności. Ten nieplanowany eksperyment udowodnił, że narzędzia potrzebne do stworzenia zdalnych środowisk pracy biurowej okazały się dostępne od ręki i nie

wymagały znacznych wydatków. Pozostał jednak problem zdalnej obsługi urzędzeń. Dotyczy to nie tylko materialnej produkcji, ale także prozaicznych czynności jak właśnie odczyt liczników czy sprawdzenie poprawności działania i ewentualna naprawa urządzeń infrastruktury publicznej, czyli oświetlenia ulic, świateł sygnalizacji lub urządzeń telekomunikacyjnych.

W raporcie 2019 „State of Remote Work”, autorstwa Owl Labs and Global Workplace Analytics, podano, że gdyby 50 proc. pracowników firm amerykańskich pracowało w domu przez połowę swojego czasu pracy, to oszczędności z tego tytułu uzyskane dzięki niższym opłatom za nieruchomości oraz ze względu na obniżenie kosztów energii elektrycznej oraz kosztów absencji wyniosłyby ponad 700 mld USD rocznie.

Innowacje w obsłudze bezprzewodowej

Według danych udostępnianych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej na portalu mapadotacji.gov.pl, w perspektywie na lata 2014–2020 dofinansowanie z Funduszy Europejskich otrzymały 44 projekty z zakresu opracowania rozwiązań wykorzystujących łączność bezprzewodową. Wiele z nich zostało już zrealizowanych lub znajduje się w końcowej fazie.

Łączna wartość wspomnianych przedsięwzięć sięgnęła 98,1 mln zł, w tym wsparcie unijne wyniosło 57,1 mln zł, wahając się w przedziale od 23 do niemal 77 proc. (średnio było to 58 proc.). Najdroższy z projektów wyceniono na 10,8 mln zł, zaś najtańszy na niecałe 74 tys. zł. Większość koncepcji zakładała, że wprowadzany produkt będzie przynajmniej częściowo wykorzystywał transmisję danych tak, aby funkcjonalność była dostępna w każdej lokalizacji, a nie tylko w miejscu, gdzie pracuje urządzenie. Tak jest na przykład w przypadku najkosztowniejszego projektu, dotyczącego wdrożenia w firmie Intelight z Warszawy nowej technologii produkcji bezprzewodowych opraw oświetlenia awaryjnego. Miały być one

zintegrowane z inteligentnym systemem zarządzania i komunikacji WELLS (Wireless Emergency Led Lighting System), który wykorzystuje oprogramowanie ulokowane w tzw. chmurze. Umożliwia to zdalne zarządzanie oprawami, np. przełączanie między jasnym i ciemnym trybem pracy, sprawdzanie stanu poszczególnych tablic i zasilających ich baterii oraz automatyczne wzywanie ekipy serwisowej. Realizację przedsięwzięcia rozpoczęto w 2017 roku i zostało ono już zakończone. Dzięki temu przedsiębiorstwo wprowadziło na rynek produkt znacząco ulepszony względem dotychczas wytwarzanych w Polsce, który nie jest oferowany w takiej wersji przez żadnego producenta na rynku ogólnoswiatowym.

Inną z nowatorskich firm, które zdołały pozyskać środki z Funduszy Europejskich i zrealizować swoje plany, jest spółka TechNovator. Pomysł na projekt dotyczył urządzenia do bezprzewodowego ładowania baterii na duże odległości. Wartość przedsięwzięcia oszacowano na 3,6 mln zł, zaś z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój na lata 2014–2020 uzyskano dofinansowanie na kwotę 2,3 mln zł, czyli 63,8 proc. Firma w grudniu 2019 roku poinformowała, że gotowy do testów produkt został pozytywnie oceniony przez Narodowy Instytut Telekomunikacji – Państwowy Instytut Badawczy, który potwierdził, że technologia bezprzewodowego transferu energii elektrycznej jest bezpieczna.

Ciekawe rozwiązania przygotowała też firma Prognosis, proponująca bezprzewodowe urządzenie odczytowe dla obecnej infrastruktury elektronicznych liczników energii elektrycznej. Ten inno-

wacyjny produkt ma zapewnić odczyty elektronicznych liczników prądu bez potrzeby ich wymiany na nowe (tzw. inteligentne). Prognoza stosować będzie do komunikacji sieci niższej częstotliwości w porównaniu do obecnie stosowanych technologii, np. Bluetooth 4.0. Główną grupą odbiorców produktu mają być małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, czyli około 1,6 mln odbiorców. Z RPO Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 firma uzyskała 944 tys. zł, czyli 68 proc. dofinansowania do projektu wycenionego na 1,4 mln zł.

Pionierom pomógł wirus

Większość pomysłów dotyczących rozszerzenia możliwości zdalnego obsługiwanie urządzeń i niektórych procesów biznesowych powstała w firmach długo przed pojawieniem się wirusa SARS-CoV-2. Jednak dopiero wybuch tej światowej epidemii zmusił decydentów do aktywniejszego myślenia o możliwych do wprowadzenia zmianach i w praktyce do wdrożenia innowacji oraz rozwiązań, którym wcześniej nie poświęcano zbyt wiele uwagi.

ADAM MACIEJEWSKI

fot. depositphotos

fot. depositphotos

Digitalizacja usług

Z powodu ogłoszenia pandemii koronawirusa znaczna część firm w Polsce musiała przystosować się do pracy z wykorzystaniem wyłącznie kontaktów elektronicznych. Dotyczyło to zarówno zewnętrznych relacji z klientami, jak i wewnętrznych spotkań zespołów. Przez ostatnie pół roku nasza aktywność w internecie stała się bardziej zróżnicowana i nie ogranicza się już tylko do przeglądania poczty czy portali informacyjnych.

Internet to nie tylko poczta

Akurat tuż przed wybuchem pandemii w marcu 2020 roku Komisja Europejska opublikowała dane na temat zachowań Europejczyków w internecie. Wynikało z nich, że najpopularniejszą czynnością w sieci jest korzystanie z poczty elektronicznej. Wskazało na to 80 proc. respondentów. Dla 69 proc. z nich internet był również źródłem informacji i zapewniał kontakt z innymi poprzez media społecznościowe (62 proc.).

Kolejne miesiące, gdy pogłębiała się izolacja społeczna, niewątpliwie podniosły te wskaźniki. Jeszcze przed epidemią ponad połowa mieszkańców Starego Kontynentu deklarowała, że internet pozwala korzystać im z bankowości elektronicznej (59 proc.), sklepów internetowych i serwisów użytkowych (57 proc.), a także platform filmowych i muzycznych (55 proc.).

Zdaniem analityków Santander Bank Polska w okresie pandemii najbardziej zauważalnym trendem był wzrost znaczenia handlu internetowego. Nie może to specjalnie dziwić, ponieważ od marca bieżącego roku przez ponad miesiąc obowiązywały ograniczenia w poruszaniu się i możliwości korzystania z tradycyjnych sklepów stacjonarnych.

Polska już wcześniej znajdowała się na poziomie średniej europejskiej, wynoszącej 18 proc., pod względem udziału handlu internetowego w ogólnych przychodach firm. Jednocześnie towary przez internet oferowało w naszym kraju 16 proc. przedsiębiorstw, czyli nieco poniżej średniej w UE.

Najwięcej handlowców, najmniej usług budowlanych

W zaledwie kilka tygodni przypadających na okres wprowadzenia ograniczeń związanych

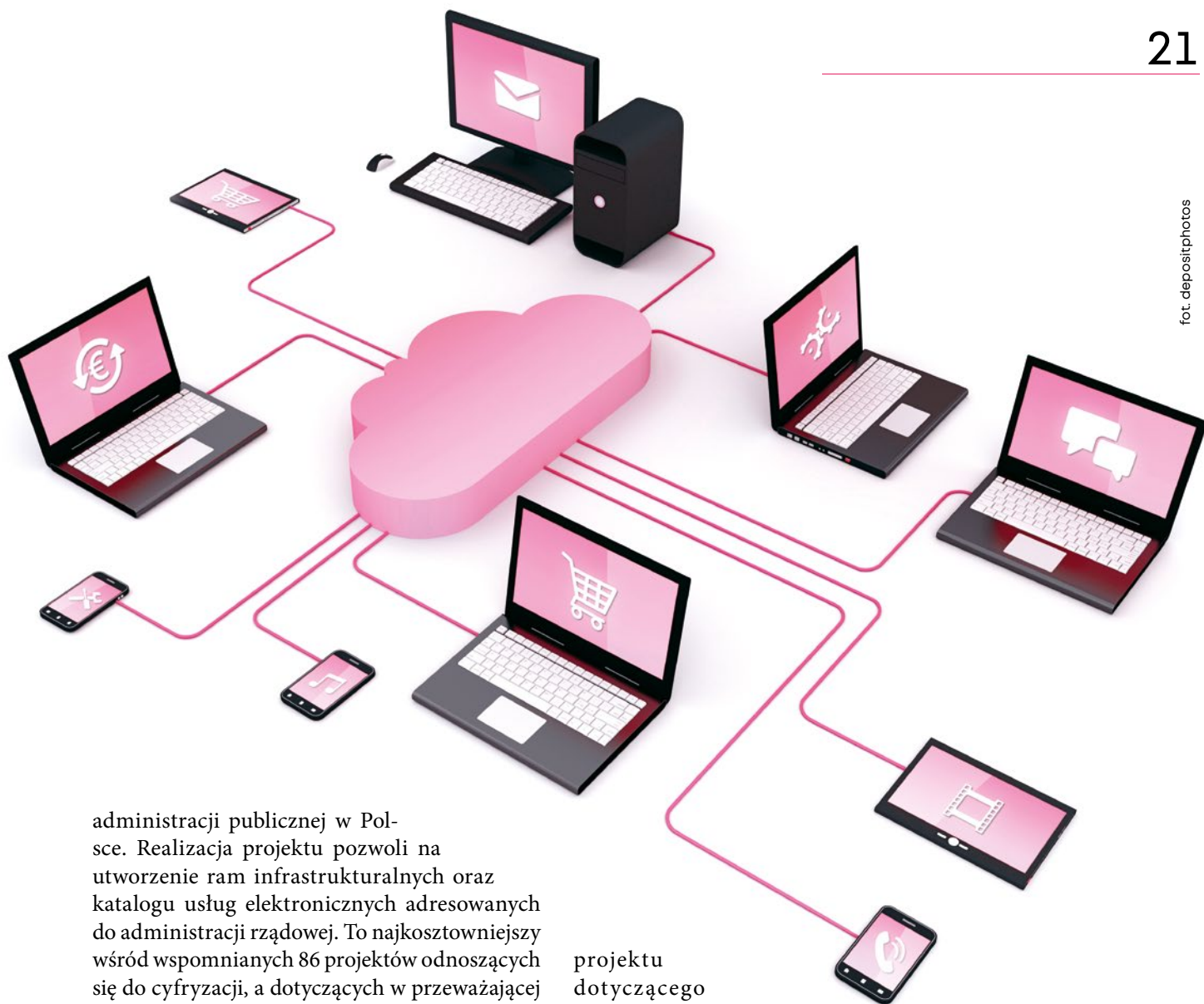
z zachowaniem bezpieczeństwa w stanie pandemii, udział e-commerce w polskim handlu detalicznym wzrósł z ok. 5,5 proc. (stan na grudzień 2019 roku) do blisko 12 proc. Dla łatwiejszego porównania – na największym rynku internetowym, jakim są Stany Zjednoczone Ameryki, taki wzrost udziału sprzedaży internetowej osiągnięto w ciągu siedmiu lat.

Przy zaostrzonych warunkach sanitarnych w czasie epidemii łatwo wprowadzić cyfrową obsługę spotkań w gronie pracowników własnej firmy, korzystając z ogólnodostępnych narzędzi internetowych. Zdecydowanie gorzej jest z organizacją sprzedaży czy produkcji. Nie może być to zaskoczeniem, bo przyjmowanie zamówień on-line, według danych Santander Bank Polska prowadzi około 20 proc. firm w UE. Na poziomie poszczególnych branż widoczne są duże różnice. Unijne 20 proc. tworzy bowiem kilka branż, a wśród nich: budowlana, gdzie e-commerce stosuje zaledwie 6 proc. firm, sektor nieruchomości z udziałem rządu 11 proc. oraz najbardziej rozwinięty pod względem sprzedaży internetowej – szeroko pojęty sektor turystyczno-wypoczynkowy. W 2019 roku ponad 60 proc. europejskich hotelarzy i ponad 50 proc. operatorów imprez turystycznych sprzedawało swoje usługi dzięki łączności cyfrowej. Kolejne miejsca pod względem powszechności obsługi internetowej zajmuje na europejskim rynku handel hurtowy oraz przemysł motoryzacyjny.

Cyfryzacja to głównie administracja

Wśród dziesiątek projektów, które zostały dofinansowane ze środków unijnych dostępnych w perspektywie 2014–2020 i w tytule mają cyfryzację, przeważają działania na rzecz udostępnienia usług publicznych w formie elektronicznej. Jest ich aż 86, a łączna wartość to prawie 1,2 mld zł, zaś kwota dofinansowania z Funduszy Europejskich wynosi 977,2 mln zł.

Największe pod względem wartości są projekty realizowane przez Ministerstwo Cyfryzacji, takie jak np. „Wspólna Infrastruktura Informatyczna Państwa” (WIIP). Efektem tego przedsięwzięcia ma być możliwość uzyskania dostępu do kompleksowej oferty usług informatycznych, świadczonych w modelu chmury obliczeniowej oraz usług bezpieczeństwa, adresowanych do jednostek

administracji publicznej w Polsce. Realizacja projektu pozwoli na utworzenie ram infrastrukturalnych oraz katalogu usług elektronicznych adresowanych do administracji rządowej. To najkosztowniejszy wśród wspomnianych 86 projektów odnoszących się do cyfryzacji, a dotyczących w przeważającej większości sfery administracji, telekomunikacji i e-usług. Wartość tego przedsięwzięcia oszacowano na 188,7 mln zł, z czego 159,7 mln zł to dofinansowanie z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Drugi pod względem budżetu jest projekt „e-Geodezja – cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego”. Zakłada on koncepcję polegającą na stworzeniu dostępu do danych i dokumentów gromadzonych w powiatowych rejestrach publicznych geodezyjnych oraz kartograficznych dla całego województwa. Wartość projektu stanowi 187,5 mln zł, zaś dofinansowanie unijne wynosi 159,4 mln zł i pochodzi z RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020.

Konkurs dla najefektywniejszych firm

Od 4 do 30 czerwca firmy z sektora MŚP mogły składać wnioski w konkursie „100 najlepszych projektów na zwiększenie poziomu cyfryzacji w firmie”. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości przewidziała sto nagród w wysokości 20 tys. zł. Konkurs sfinansowano ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Warunkiem uczestnictwa było przedstawienie innowacyjnego

projektu dotyczącego cyfryzacji przedsiębiorstwa, który miał się wpisywać w co najmniej jeden ze wskazanych obszarów, takich jak m.in. automatyzacja procesów w firmie, praca zdalna, wykorzystywanie rozwiązań chmurowych, wykorzystanie sztucznej inteligencji, cyberbezpieczeństwo oraz handel prowadzony za pośrednictwem internetu. Zgłoszenia mogły przysłać firmy, których projekty zostały zrealizowane lub rozpoczęte nie wcześniej niż trzy miesiące przed złożeniem wniosku, lub ich wdrożenie było planowane w ciągu maksymalnie sześciu miesięcy od dnia zgłoszenia. Wybór laureatów przewidziano na wrzesień 2020 roku.

Na podstawie wyników takich konkursów jak ten można przewidzieć, czy epidemia koronawirusa faktycznie przyspieszy procesy tzw. digitalizacji usług, a także w jakich obszarach. To również wiarygodne źródło wiedzy na temat największych przeszkód oraz trudności w procesie przenoszenia działań do przestrzeni cyfrowej.

ADAM MACIEJEWSKI

Wsparcie dla firm w czasach pandemii

fot. depositphotos

Wprowadzony w Polsce od połowy marca 2020 roku stan epidemii i związane z nim ograniczenia spowodowały perturbacje organizacyjne oraz finansowe zarówno dla przedsiębiorców, jak i ich pracowników.

Od samego początku starano się zapewnić firmom wsparcie, korzystając z dostępnych środków, w tym z funduszy zagwarantowanych Polsce w programach unijnych. Wśród zatwierdzonych przez Komisję Europejską (KE) rozwiązań w zakresie pomocy publicznej, których wprowadzenie zgłosiła Polska, znalazły się m.in. dotacje bezpośrednie, zaliczki zwrotne, ulgi podatkowe oraz dopłaty do wynagrodzeń pracowników.

W zawiadomieniu do KE strona polska szacowała, że beneficjentami wszystkich działań będzie dwa i pół miliona podmiotów, w tym dwa miliony osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz pół miliona przedsiębiorstw zatrudniających co najmniej jednego pracownika. Według danych Ministerstwa Rozwoju do końca lipca 2020 roku ponad 123 mld zł pomocy finansowej trafiło do przedsiębiorców dzięki rozwiązaniom wprowadzonym w tzw. tarczy antykryzysowej. W tej kwocie 21,1 mld zł to wartość zwolnień

z obowiązku opłacenia składek do ZUS na trzy miesiące, odroczenia lub rozłożenia na raty tych składek oraz świadczenia postojowe.

Nie tylko ulgi z ZUS

Jednym ze sposobów wsparcia dla około 2 mln przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe firmy oraz nieoszacowanej liczby osób zatrudnionych na umowach zlecenia było trzymiesięczne zwolnienie z płacenia składek ubezpieczeniowych dla Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).

Oprócz ulg w składkach do ZUS, mikroprzedsiębiorcy znajdujący się w trudnej sytuacji mieli także inne możliwości uzyskania pomocy. Czasami nie była ona udzielana bezpośrednio, lecz poprzez zwolnienie z podatków lokalnych. Prowadzący firmy mogli zwracać się do starostów po pożyczki umarżalne, przeznaczone na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, z kolei do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast – o zwolnienie z podatku od nieruchomości lub wydłużenie płatności rat podatku od nieruchomości. Starostowie oraz prezydenci miast na prawach powiatu, wójtowie, zarząd powiatu lub województwa mają prawo

udzielać ulg w płatnościach z tytułu najmu lub dzierżawy. Można się było do nich zwrócić o ulgi w należnościach cywilnoprawnych, dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników i składek na ubezpieczenia społeczne. Przedsiębiorcy mieli również możliwość ubiegania się o dotacje lub pomoc zwrotną udzielaną ze środków unijnych programów operacyjnych na lata 2014–2020. Takiego wsparcia należało poszukiwać u pośredników finansowych, zajmujących się wdrażaniem programów unijnych.

Tarcza z dużym kapitałem

W połowie czerwca bieżącego roku Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) poinformował, że KE wydała pozytywną decyzję w sprawie programu pomocowego przewidującego udzielanie przedsiębiorcom pomocy publicznej w formie inwestycji kapitałowych, czyli tzw. tarczy kapitałowej. To oznaczało, że nawet 7,5 mld zł może trafić do firm, które ucierpiały wskutek pandemii koronawirusa. Program został formalnie notyfikowany Komisji Europejskiej przez prezesa UOKiK 6 maja, natomiast negocjacje z KE nad kształtem programu prowadzone były przez UOKiK i Polski Fundusz Rozwoju od 15 kwietnia. Tarcza kapitałowa zakładała przekazywanie dużym oraz niektórym małym i średnim przedsiębiorstwom pomocy finansowej poprzez podwyższenie kapitału zakładowego oraz udzielanie pożyczek lub obligacji zamienianych na udziały kapitałowe. Nabór wniosków w ogłoszonym 8 czerwca programie trwał od 15 czerwca do 31 lipca 2020 roku.

Dotacje na kapitał obrotowy to jedno z narzędzi Fundusowego Pakietu Antywirusowego, czyli zestawu rozwiązań wspierających gospodarkę. Naborem i oceną wniosków na dotacje zajęła się Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości. Ekspertki oceniali wniośki na bieżąco i pierwszą listę cząstkową opublikowano w ciągu tygodnia od rozpoczęcia naboru. Z końcem lipca zamknięto nabór wniosków w programie dotacji na kapitał obrotowy dla firm średnich. Do tego momentu przedsiębiorcy złożyli 6,4 tys. wniosków na łączną kwotę ponad 1,1 mld zł. Rozpatrzonych zostało wówczas 70 proc. wniosków, z czego 95 proc. otrzymało ocenę pozytywną.

Program wspomnianych dotacji okazał się bardzo popularny, a to oznacza, że z grupy zaliczanej do firm średniej wielkości aż 42 proc. przedsiębiorstw chciało skorzystać z tej formy wsparcia. Dodatkowe środki dla firm zapewniono także z Programu Polska Wschodnia dla przedsiębiorców z województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego. Złożyli oni łącznie 1347 wniosków.

Firmom z pozostałych 11 województw zaofiarowano wsparcie z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. W tej puli złożono 5044 wnioski. Łącznie zatem pomoc uzyskało 12,7 tys. podmiotów.

Na tym wsparcie ze środków unijnych się nie skończy. W połowie sierpnia Sejm i Senat przyjęły ustawę, która kwotę 270 mln euro z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014–2020 przekieruje na wsparcie dla części rolników. Pomoc dostępna będzie dla około 180 tys. hodowców zwierząt i roślin ozdobnych, którzy ucierpieli z powodu koronawirusa. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która ma obsługiwać ten projekt, wnioski o wsparcie przyjmować będzie równocześnie jako wniosek o płatność po to, by usprawnić procedurę. Środki powinny być bowiem rozdysponowane przed końcem roku.

ADAM MACIEJEWSKI

POWER dla domów pomocy społecznej

Mieszkańcy i personel instytucji opieki w całej Polsce dostaną w sumie 326 mln zł z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020. Pakiet pomocowy opracowany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w porozumieniu z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przewiduje dofinansowanie dodatkowego wynagrodzenia dla pracowników domów pomocy społecznej, a także wydatków na środki ochrony i testy na COVID-19.

Domy pomocy społecznej (DPS) to miejsca, w których epidemia koronawirusa SARS-CoV-2 jest szczególnie niebezpieczna. Naukowcy donoszą, a statystyki to potwierdzają, że choroba COVID-19 jest groźna zwłaszcza dla osób starszych, po 60. roku życia. To właśnie te osoby chorobę przechodzą najciężiej i niestety często walkę o życie przegrywają. W pierwszej połowie bieżącego roku media obiegrała informacja o kaliskim DPS-ie, w którym w czasie pandemii koronawirusa zmarło 35 mieszkańców, czyli 20 proc. wszystkich pensjonariuszy i pensjonariuszek.

Domy pomocy społecznej to – obok weseli i kopalni – najczęściej występujące ogniska zakażeń w kraju. Nikogo nie powinno więc dziwić, że rządzący postanowili właśnie DPS-y wesprzeć ogromną kwotą pieniędzy w tym trudnym czasie. Trafi do nich w sumie 326 mln zł z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w ramach działania 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym. Środki finansowe przekazywane są najpierw Regionalnym Ośrodkom Polityki Społecznej, które następnie dystrybuują je dalej w formie grantów dla DPS-ów.

175 mln zł na wynagrodzenia

Z całej puli środków, jakie są przeznaczone dla DPS-ów, 175 mln zł zasili dodatkowe wynagrodzenia dla pracowników placówek opieki. Dodatek w wysokości 1450 zł miesięcznie ma dostać 41 tys. osób. Wsparcie właśnie tej kadry jest szczególnie ważne z dwóch powodów. Zarobki w DPS-ach nie należą do wysokich, a to właśnie tam, gdzie w czasie pandemii jest szczególnie dużo ognisk zachorowań, pracownicy są szczególnie potrzebni.

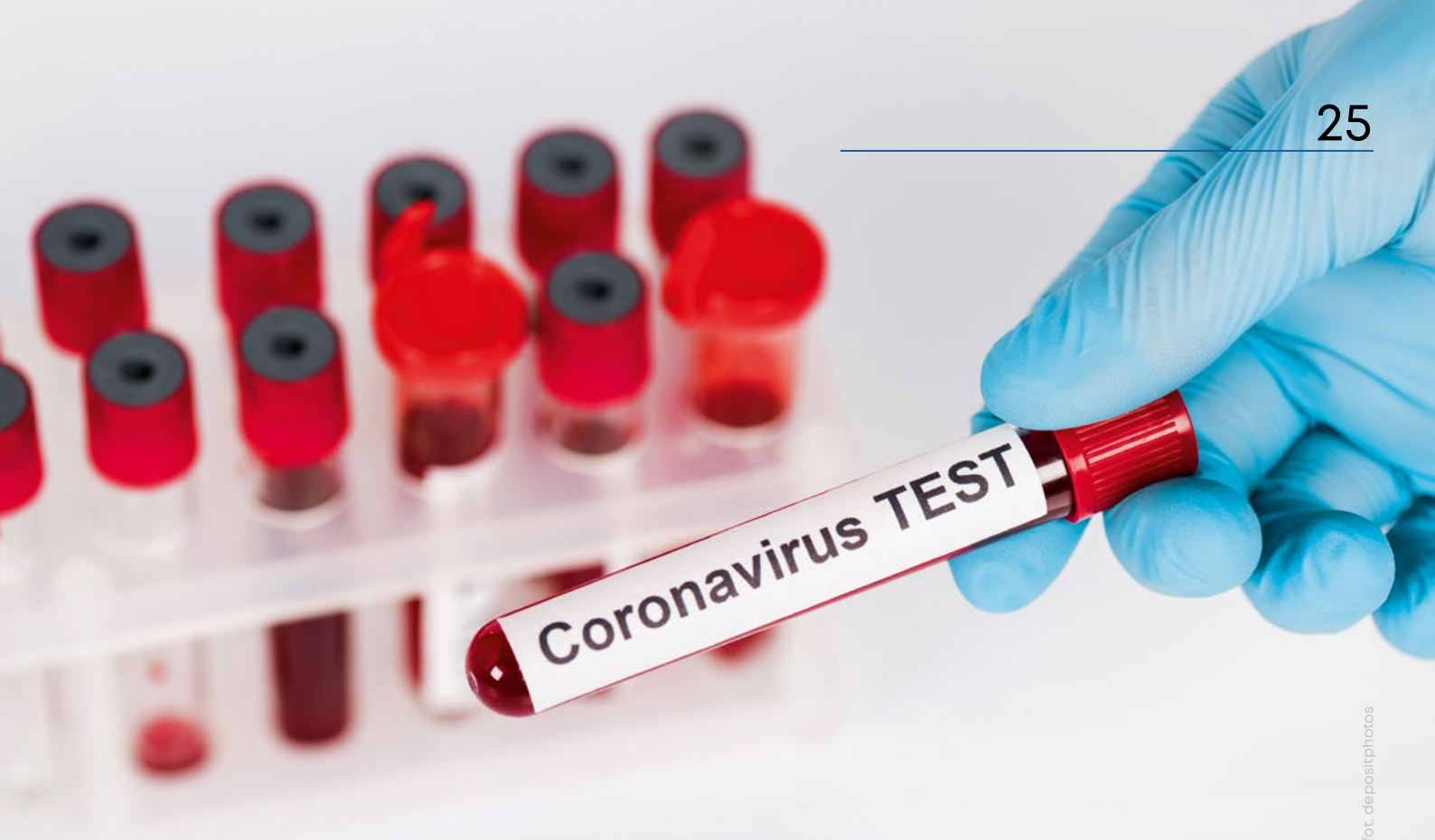
– W Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej powstał program kompleksowego wsparcia

mieszkańców i pracowników instytucji opieki. W domach pomocy społecznej często przebywają osoby z grup najbardziej narażonych na zakażenie koronawirusem, dlatego ta pomoc jest tam szczególnie potrzebna. Docelowo ze wsparcia skorzystają łącznie 824 domy pomocy społecznej oraz ponad 82 tys. mieszkańców i ponad 41 tys. pracowników tych placówek – mówiła minister funduszy i polityki regionalnej Małgorzata Jarosińska-Jedynak dla portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl.

151 mln zł na inne potrzeby

Pozostała kwota – 151 mln zł – zostanie przeznaczona m.in. na zakup maseczek, testów na COVID-19, kombinezonów dla personelu i organizację miejsc wychnienia dla pracowników. Z puli tej tworzone są także miejsca kwarantanny.

Pierwsze umowy na realizację projektów zostały podpisane z marszałkami województw lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, podlaskiego i świętokrzyskiego 25 czerwca bieżącego roku. Opiewały one na łączną kwotę ok. 100 mln zł i przewidywały pomoc dla 260 domów pomocy społecznej, w tym ponad 24,5 tys. mieszkańców i 12 tys. pracowników. Podpisane w tym dniu umowy dotyczyły dofinansowania projektów: „Wsparcie działań związanych z przeciwdziałaniem skutkom rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19 w domach pomocy społecznej” w województwie lubelskim, „Łódzkie pomaga” w województwie łódzkim, „Bezpieczny dom – wsparcie dla kadry małopolskich domów pomocy społecznej w związku z zagrożeniem COVID-19” w województwie małopolskim, „Bezpieczna przyszłość – wsparcie dla DPS-ów z terenu województwa podlaskiego” w województwie podlaskim oraz „Bezpieczna przyszłość” w województwie świętokrzyskim.

fot. depositphotos

Pierwsze umowy podpisane

Lubelski projekt otrzymał z Europejskiego Funduszu Społecznego 19 mln zł (całkowita jego wartość to 23 mln zł). Budżet ten jest już rozdysponowywany pomiędzy czterdzieści cztery domy pomocy społecznej w województwie.

– *Podczas pandemii DPS-y są w ognisku największego ryzyka, dlatego potrzebują środków, które pomogą dofinansować wynagrodzenia dla dodatkowych pracowników czy wyposażać ośrodki w niezbędny sprzęt* – mówił marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski 20 sierpnia bieżącego roku w trakcie podpisywania umów z siedmioma beneficjentami. Dofinansowanie otrzymane w ramach podpisanych umów trafi do domów pomocy społecznej z Lublina i powiatów: białskiego, biłgorajskiego, chełmskiego, krasnostawskiego, kraśnickiego i zamojskiego.

Oprócz dodatków do wynagrodzeń, sprzętu i wyposażenia, w DPS-ach pojawią się też miejsca noclegowe dla pracowników, którzy nie mogą lub nie chcą wracać do własnych domów, np. by nie narażać swoich rodzin. W ramach dofinansowania dostaną oni też wyżywienie.

Projekt „Łódzkie pomaga” dostał z Europejskiego Funduszu Społecznego ponad 20 mln zł (całkowita wartość projektu to 24,5 mln zł). Na początku sierpnia bieżącego roku odbył się nabór wniosków. W tym przypadku określono, że grant

może zostać przeznaczony na dodatki do wynagrodzeń, zapewnienie noclegów dla pracowników i miejsca tymczasowe na kwarantannę.

21 sierpnia ogłoszono listę wnioskodawców, którzy zakwalifikowali się do otrzymania grantu z puli 26,3 mln zł, które trafiły do Małopolski. – *Oczekiwane wsparcie w formie premii, nagród i dodatków do wynagrodzeń, sfinansowane w ramach projektu, zrekomensuje miesiące wyętej pracy w atmosferze niepewności i lęku o bezpieczeństwo własne, ale przede wszystkim o życie podopiecznych. Pieniądze będą też motywacją do dalszej pracy. Nie możemy bowiem zapominać, że zagrożenie nadal istnieje!* – mówił marszałek województwa małopolskiego, Witold Kozłowski.

Jest też lista wnioskodawców w projekcie „Bezpieczna przyszłość – wsparcie dla DPS-ów z terenu województwa podlaskiego”. W tym przypadku złożonych zostało pięć wniosków i wszystkie otrzymały pozytywną ocenę oraz zostały przyjęte do realizacji.

Z kolei w województwie świętokrzyskim w ramach projektu „Bezpieczna przyszłość” przyznano dofinansowanie 19 wnioskodawcom na wsparcie 33 domów pomocy społecznej, a łączna kwota udzielonego wsparcia w tym przypadku to 19,1 mln zł.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Projekt SYNERGIA

Stworzenie innowacyjnego programu edukacyjno-kooperacyjnego i wdrożenie wypracowanych rozwiązań w praktyce to główne cele projektu ponadnarodowego SYNERGIA, realizowanego we współpracy instytucji edukacyjnych z Polski, Bułgarii, Łotwy i Węgier. Chociaż ze względu na epidemię COVID-19 harmonogram realizacji przedsięwzięcia uległ zmianie, to na przełomie sierpnia i września bieżącego roku rozpoczął się pierwszy etap działań z udziałem przedstawicieli instytucji partnerskich oraz jednostek zaproszonych do projektu.

fot. CPE

Projekt „SYNERGIA – sieć współpracy i wymiany doświadczeń urzędników wysokiego szczebla z Europy Środkowej i Wschodniej” to inicjatywa Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, Instytutu Administracji Publicznej z Bułgarii, Łotewskiej Szkoły Administracji Publicznej oraz Krajowego Uniwersytetu Administracji Publicznej z Węgier. Instytucje partnerskie, korzystając z dotychczasowych własnych doświadczeń – we współpracy m.in. z pracownikami administracji centralnej lub rządowej terenowej z Polski, krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz jednostkami podległymi – chcą wypracować konkretne zalecenia w obszarze

zarządzania. W przypadku przedstawicieli z Polski planowane jest wdrożenie tych rozwiązań w praktyce.

Tematyka zarządzania kluczowymi obszarami pozwoli na podniesienie kwalifikacji uczestników

Przedsięwzięcie dedykowane jest podnoszeniu kompetencji uczestników m.in. w obszarach tematycznych zarządzania projektami w sektorze publicznym, zarządzania strategicznego w administracji publicznej, zarządzania procesami, zmianą, ryzykiem, zasobami ludzkimi, komunikacją, wiedzą oraz zarządzania poprzez cele.

Przedsięwzięcie realizowane jest w czterech edycjach, przy czym każda z nich obejmuje dwie części – edukacyjno-koooperacyjną oraz wdrożeniową. Ta pierwsza prowadzona jest w formie zajęć dla przedstawicieli instytucji uczestniczących i obejmuje 19 dni zajęć w krajach projektu, a druga dotyczy przygotowania projektu wdrożenia i jego zrealizowanie w instytucji uczestniczącej.

WAŻNE! W projekcie przeprowadzono rekrutację do pierwszej edycji działań projektowych. Uruchomiono pierwszą sesję w ramach pierwszej edycji w Warszawie. Decyzja dotycząca realizacji projektu w formie stacjonarnej – przewidziane są zajęcia w Warszawie, Sofii, Rydze i Budapeszcie – zostanie podjęta przez instytucję koordynującą, czyli KSAP, po analizie aktualnej sytuacji epidemiologicznej, indywidualnie dla zajęć w każdej kolejnej edycji.

Konieczne dokonanie zmian w projekcie w związku z pandemią

Zmianie, ze względu na zagrożenie epidemiologiczne, uległ harmonogram realizacji projektu. Przygotowany został plan wdrożenia przedsięwzięcia w sytuacji zagrożenia COVID-19 w dwóch wariantach – w formie zajęć on-line dla wszystkich uczestników z krajów realizujących zadania projektowe oraz w formie hybrydowej, z założeniem, że beneficjenci z Polski wezmą udział w zajęciach stacjonarnych, natomiast przedstawiciele partnerów z Bułgarii, Łotwy i Węgier dołączą do spotkań w wersji on-line.

WAŻNE! Zespół realizujący przedsięwzięcie jest w stałym kontakcie mailowym i telefonicznym z partnerami w projekcie. Regularnie odbywają się spotkania on-line Komitetu Sterującego oraz zespołów roboczych ze wszystkich krajów partnerskich. Pandemia COVID-19 nie wpłynęła na bieżącą współpracę z partnerami, gdyż jeszcze przed epidemią zakładano bieżący kontakt pomiędzy partnerami z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań IT.

Identyfikacja zagrożeń związanych z epidemią w trakcie realizacji projektu

Już na etapie aplikowania o fundusze UE konieczne jest oszacowanie ryzyka wystąpienia zdarzeń niepożądanych, jednak w przypadku epidemii

rys. depositphotos

COVID-19 nie było możliwości określenia jakiegokolwiek prawdopodobieństwa wystąpienia choroby zakaźnej, ani faktu jej tak szerokiego rozprzestrzenienia. W związku z tym już w trakcie realizacji działań projektowych zidentyfikowane zostały zagrożenia, wynikające bezpośrednio z faktu epidemii. Na obecnym etapie realizacji projektu największą trudnością, wynikającą z pandemii, było prowadzenie procesu rekrutacji uczestników do projektu zarówno w Polsce, jak i w krajach partnerskich.

Do głównych zagrożeń związanych z rekrutacją zaliczały się przede wszystkim indywidualne obawy przedstawicieli uczestników, związane z sytuacją epidemiologiczną w krajach biorących udział w realizacji projektu, a także np. odmienne regulacje prawne dotyczące norm sanitarnych i obostrzeń związanych z COVID-19 w krajach partnerskich oraz informacje dotyczące drugiej fali COVID-19 w krajach UE.

W czasie realizacji projektu prowadzony jest stały monitoring alertów epidemiologicznych w krajach partnerskich. **WAŻNE!**

Realizacja przedsięwzięcia jest możliwa dzięki dofinansowaniu z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020. Z powodu epidemii COVID-19 projekt zakończy się 31 marca 2023 roku, czyli trzy miesiące później niż planowano na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

Jak usprawnić komunikację z beneficjentami?

MAZOWIECKA JEDNOSTKA WDRAŻANIA PROGRAMÓW UNIJNYCH

W powszechnej opinii jednostki administracji publicznej postrzegane są jako te, w których zmiany lub innowacje podejmowane są jako rozwiązania ostateczne, a ich pracownicy są względem nich sceptyczni. Specyfika innowacji czy programu rozwojowego, ujmowanych jako przejaw zmiany, polega na tym, że jest ze swej natury twórcza i zarazem korzystna w różnych wymiarach – technologicznym, organizacyjnym i instytucjonalnym (Marciniak, 1998)¹.

Dążenie do wyższej jakości usług publicznych poprzez innowacje zostało nakreślone jako jeden z celów stawianych przed naszym krajem m.in. w raporcie *Polska 2030*, autorstwa Zespołu Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów².

O tym, jak ważną rolę pełni Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych (MJWPU) nie trzeba przekonywać nikogo, kto szukał wsparcia z Unii Europejskiej w naszym województwie. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020 warszawska centrala i pięć oddziałów w największych miastach regionu ma do rozdysponowania ponad 8 mld zł. Skala działalności instytucji robi ogromne wrażenie. To także wielka odpowiedzialność nie tylko za właściwe wykorzystanie Funduszy Europejskich, ale również za formę i przejrzystość komunikacji z odbiorcą.

Zróżnicowana grupa odbiorców – tj. samorządy, przedsiębiorcy, jednostki naukowe, instytucje kultury, edukacji, organizacje pozarządowe – mobilizuje instytucję do działań mających na

celu podniesienie standardów obsługi wnioskodawców i beneficjentów w obszarze komunikacji.

Obecnie często teksty urzędowe są długie i rozwlekłe. Wymagają od czytelnika skupienia oraz merytorycznego przygotowania. Wielu z nas zadaje sobie pytanie, czy tekst urzędowy może być czytelny? Czy można usprawnić komunikację z beneficjentami? Okazuje się, że tak. A to wszystko za sprawą wdrożenia projektu pn. „Lider zmiany – współpraca ponadnarodowa inwestycja w efektywność usług publicznych na szczeblu regionalnym”.

Jest to przedsięwzięcie realizowane w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2010–2014 we współpracy ze Szwedzką Radą EFS z Malmö oraz przy udziale Akademii Leona Koźmińskiego z Warszawy. Celem naszego projektu było podniesienie skuteczności pracy MJWPU oraz jej 25 pracowników (15 kobiet i 10 mężczyzn).

W oparciu o wdrożony w instytucji model pracy z beneficjentami w formule bliskiej współpracy, tj. model IN PLUS, wypracowano rozwiązanie ułatwiające komunikację z odbiorcami.

Obecnie osoby aplikujące o środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego mogą liczyć na jasną, czytelną informację w zakresie złożonego wniosku o dofinansowanie. Przyjęta przez MJWPU formuła zdecydowanie sprzyja popularyzacji prostej, łatwej i skutecznej komunikacji z beneficjentami.

Nowe rozwiązania wprowadzone w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych są regularnie rozpowszechniane wśród instytucji zaangażowanych w realizację programów unijnych, a uczestnicy projektu przekazują wiedzę swoim kolegom i koleżankom w formie szkoleń wewnętrznych w MJWPU.

¹ Stefan Marciniak: *Innowacje i rozwój gospodarczy*. Wydawnictwo Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1998

² Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. *Polska 2030*. Trzecia Fala Nowoczesności

Przykład krótkiej i przejrzystej oceny wniosku skierowanego do beneficjenta przez MJWPU.

fot. depositphotos

Więcej informacji na temat rezultatów projektu „Lider zmiany – współpraca ponadnarodowa inwestycja w efektywność usług publicznych na szczeblu regionalnym” oraz modelu IN PLUS, mającego na celu budowanie trwałej relacji z beneficjentami, znajduje się na stronach:

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/promocja/prosto-o-funduszach-europejskich-1/dobre-praktyki-1/> oraz <https://bip.mazowia.eu/lider-zmiany/model-in-plus/>

BŁAŻEJ MITELA
Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
 ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa
www.funduszedlamazowska.eu
www.mazowia.eu

Inteligentne wyszukiwanie wakacji

Firma Q&Q Sp. z o.o. z Gdańska otrzymała w ramach konkursu „Szybka ścieżka” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju 3,2 mln zł dofinansowania z Programu Inteligentny Rozwój. Dzięki funduszom unijnym za dwa lata ma powstać inteligentna wyszukiwarka wakacji, która dzięki prostemu zapytaniu, np.: Chcę żeglować z dziećmi w sierpniu?, przedstawi nam oferty wyjazdów „skrojonych na miarę”, bez potrzeby wypełniania kilkunastu pól.

Tuż po tym, gdy wirus SARS-CoV-2 opuścił Wuhan i zaczął rozprzestrzeniać się na tereny kolejnych państw, Światowa Organizacja Turystyki oszacowała, że z powodu koronawirusa branża turystyczna może stracić od 30 do 50 mld USD. Straty w Polsce szacowano wstępnie na ok. 400 mln zł. Obecnie, po kilku miesiącach walki z wirusem i dwóch miesiącach wakacji wiemy, że Polacy z wyjazdów na urlop nie zrezygnowali. Część zdecydowała się pojechać za granicę, a reszta wolny czas spędziła na wypoczynku w Polsce, a nadbałtyckie plaże w upalne, sierpniowe dni pękały w szwach.

Pomimo że zainteresowanie wyjazdami wakacyjnymi nie było tak małe, jak można się było obawiać w okresie tzw. narodowej kwarantanny, to z pewnością branża turystyczna będzie potrzebowała odbudowy. Wtedy przydatne mogą okazać się innowacyjne rozwiązania w sektorze turystycznym. Nad jednym z nich pracuje firma z Gdańska, która w ciągu dwóch lat chce stworzyć inteligentną wyszukiwarkę wakacji.

„Chcę jechać z żoną nad ciepłe morze w sierpniu”

Czym ma wyróżniać się inteligentna wyszukiwarka od tej zwykłej? Tradycyjne wyszukiwarki ofert, dostępne na wielu różnych portalach agencji turystycznych, wymagają od zainteresowanego uzupełnienia wielu pól z parametrami wyjazdu. Musimy wpisać, gdzie chcemy jechać, do jakiej klasy hotelu, ile posiłków dziennie chcemy zjeść w ramach oferty, jakie atrakcje chcemy zastać na miejscu oraz ile osób pojedzie. Jeśli jesteśmy wystarczająco wytrwali i przebrniemy przez kolejne okienka, to najprawdopodobniej przytłoczy nas mnogość ofert, które niekoniecznie spełnią nasze oczekiwania, mimo że wydawałoby się, iż w rezultacie podania takiej dużej liczby konkretnych informacji, oferty powinny być idealnie dopasowane

do naszych potrzeb. Autorzy inteligentnej wyszukiwarki uważają, że w ten sposób traci się potencjalnych klientów. Wyniki badań prowadzonych w tym zakresie wykazują, iż jest to metoda wymagająca od użytkownika dużego nakładu uwagi, pracy i cierpliwości. – *Często zbyt dużego, a to może prowadzić do zniechęcenia i rezygnacji z interakcji* – podkreśliła w rozmowie z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju prezes firmy Q&Q Sp. z o.o. Agnieszka Kukałowicz, która pracuje nad nowym rozwiązaniem (źródło: <https://www.ncbr.gov.pl/o-centrum/aktualnosci/szczegoly-aktualnosci/news/inteligentna-wyszukiwarka-wakacji-z-dofinansowaniem-63863>).

Inteligencja nowej wyszukiwarki pozwoli znaleźć wymarzoną ofertę już po wpisaniu zwykłego zapytania, np.: „Chcę jechać z żoną nad ciepłe morze w sierpniu?”, „Gdzie w wakacje pochodzić po górach z dziećmi?”, „Gdzie pojechać ze znajomymi na weekend na kajaki na Mazowszu?”, „Który hotel dla nowożeńców wybrać w Hiszpanii?”. Wyszukiwarka ma poprzez silnik wykorzystujący specjalne algorytmy analizy języka mówionego przekształcać takie ogólne pytania, sformułowane jak w zwyczajnej rozmowie pomiędzy dwójką znajomych, na postać numeryczną. Ze zdania „Chcę jechać z żoną nad ciepłe morze w sierpniu” wyszukiwarka odczyta, że dwie osoby poszukują wyjazdu w miejsce, gdzie jest ciepłe morze w miesiącu sierpniu. Efekt będzie taki, że wyszukiwarka zaprezentuje nam oferty spełniające dokładnie takie kryteria, jakie sobie założyliśmy. Nie zaproponuje nam zatem wyjazdu do krajów skandynawskich, gdzie temperatura morza nie zachęca do pływania, a raczej w rejon np. Morza Śródziemnego. Jeśli dopiszemy, że chcemy nurkować, to wyselekcjonuje miejsca atrakcyjne do nurkowania, a jeżeli napiszemy, że chcemy popływać na desce do windsurfingu, to znajdzie dla nas np. wyjazd do Portugalii – nad ocean.

Jeśli wyszukiwarka uzna, że pytanie jest zbyt mało konkretne, to będzie mogła nas dopytać o szczegóły, jak np. o zakres dat. Zapyta, czy interesują nas dodatkowe aktywności (jak np. nurkowanie, jeśli o nim nie wspomnieliśmy) oraz o rodzaj naszej podróży (biznesowa, rodzinna, poślubna itp.).

– *Język naturalny to język naszej codzienności. Nie ma on określonej struktury, jak język formalny czy język programowania (np. Java, C++, PHP). To z punktu widzenia naszego tematu czyni go stosunkowo trudnym do interpretacji przez klasyczne algorytmy komputerowe* – stwierdził w artykule opublikowanym na portalu ncbr.gov.pl prof. Maciej Piasecki z Wydziału Informatyki i Zarządzania Politechniki Wrocławskiej, odpowiedzialny w projekcie za prace badawcze w zakresie opracowania algorytmów analizy semantycznej tekstów dla branży turystycznej i języka polskiego. – *Algorytmy rozumienia języka naturalnego są budowane w oparciu o metody uczenia maszynowego, a także przez przygotowane przez człowieka wzorce działania systemu (tzw. korpusy), dziedzinowe bazy reguł lingwistycznych oraz relacyjne słowniki semantyczne (np. słowosieć).*

Wyzwaniem, jakie stoi przed autorami wyszukiwarki nowej generacji, jest też rozmiar i złożoność danych turystycznych. Wyzwanie technologiczne jest w tym przypadku ogromne. Wyszukiwanie pakietów turystycznych od tylko jednego większego operatora wymaga narzędzia, które będzie indeksować 1,5 mln plików ze zmiennymi cenami w zależności od liczby osób, liczby dzieci oraz ich wieku.

„Szybka Ścieżka”

Projekt otrzymał dofinansowanie w ramach Działania 1.1.1. „Szybka Ścieżka” Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Jest to inicjatywa wspierająca badania przemysłowe i prace rozwojowe, realizowane przez przedsiębiorstwa w ramach Programu Inteligentny Rozwój. Przedsiębiorstwa, ich konsorcja oraz konsorcja z jednostkami naukowymi mogą się ubiegać o dofinansowanie swojego projektu badawczo-rozwojowego, dzięki któremu opracują nowe lub udoskonalą już istniejące projekty i usługi.

W ramach „Szybkiej Ścieżki” organizowany jest konkurs, w którym nie ma ograniczeń tematycznych. Wystarczy, że projekt wpisuje się w jedną z Krajowych Inteligentnych Specjalizacji. Nabór w ramach jednego z takich konkursów, organizowanych w tym roku, zakończył się 14 września.

Więcej informacji na temat konkursu można znaleźć na stronach ncbr.gov.pl oraz poir.gov.pl. Na pytania potencjalnych wnioskodawców telefonicznie (pod numerami telefonów: 22 39 07 170 lub 22 39 07 191) oraz mailowo (info@ncbr.gov.pl) odpowiadają pracownicy Punktu Informacyjnego NCBR.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Wirtualne spacery po polsko-słowackim pograniczu

Pandemia na wiele tygodni ograniczyła możliwość bezpiecznego podróżowania i aktywnego spędzania wolnego czasu. Pomimo wakacji aktywność koronawirusa nie uległa zmniejszeniu, dlatego najbezpieczniejszym sposobem poznawania ciekawych miejsc turystycznych w kraju i na pograniczu jest korzystanie z wirtualnych spacerów, które zostały uruchomione w ramach projektów dofinansowanych z Programu Interreg Polska-Słowacja 2014–2020.

Atrakcyjna forma prezentacji

Wirtualna przechadzka po najciekawszych, historycznych obiektach i atrakcjach turystycznych w powiecie bielskim oraz regionie Orawy stała się możliwa dzięki projektowi „Realnie i wirtualnie w kulturze polsko-słowackiego pogranicza”.

Wykorzystanie nowoczesnych technik prezentacji obiektów w postaci ruchomego obrazu 360° to tylko jedna z atrakcji, jakie oferuje strona www.powiatbielski.wkraj.pl. Fotografie oczarowują widza kolorami. Wykonane w pełnym słońcu lub przy oświetleniu sztucznym pozwalają na zapoznanie się z detalami architektury i historycznego wyposażenia obiektów. Przy poznawaniu historii zabytków, także ruchomych (bo w palecie perełek turystycznych po stronie słowackiej jest np. orawska kolej leśna), wirtualnym gościom towarzyszy głos lektora objaśniającego dzieje konkretnego obiektu. Dla lubiących czytać te same informacje dostępne są przy zdjęciach oglądanego w danej chwili zabytku.

WAŻNE! Strona internetowa z wirtualnym spacerem www.powiatbielski.wkraj.pl udostępniona jest także w wersji na urządzenia mobilne oraz zawiera kody QR, których zeskanowanie pozwala w prosty sposób korzystać z oferty zwiedzania. Oprócz wirtualnego przewodnika na stronie można wykonać internetową pocztówkę oraz zagrać w wirtualne puzzle. Możliwe jest także obejrzenie krótkich filmów o historii konkretnego obiektu lub miejsca.

Projekt, którego celem było wykorzystanie potencjału obiektów zabytkowych i atrakcji kulturowych do zwiększenia atrakcyjności turystycznej

Dot. Krzysztof Zieliński

polsko-słowackiego pogranicza, doskonale wpisał się w obecną sytuację epidemiologiczną i zalecenia, by m.in. zachować dystans społeczny oraz unikać dużych skupisk turystów. Wirtualny spacer, dający możliwość poznania ciekawostek kultury, sztuki i tradycji pogranicza polsko-słowackiego, może stać się doskonałą inspiracją do odwiedzenia powiatu bielskiego oraz regionu Orawy już po unormowaniu się sytuacji epidemiologicznej.

Wirtualny Szlak Maryjny – odkrywanie miejsc kultu religijnego na pograniczu

Kolejnym przykładem przedsięwzięcia promującego e-turystykę jest projekt „Szlak Maryjny (Światło ze Wschodu)”, dofinansowany – ze środków Programu Interreg Polska-Słowacja 2014–2020.

Inspiracją do stworzenia projektu ukierunkowanego na prezentację walorów historii, przyrody i kultury regionu był średniowieczny szlak pielgrzymkowy Camino de Santiago, prowadzący do katedry św. Jakuba Apostoła Starszego w Santiago de Compostella. Nie bez znaczenia jest tu także zwrócenie uwagi odbiorców działań projektu – turystów i pielgrzymów – na religijną tożsamość polsko-słowackiego pogranicza.

WAŻNE! Wirtualny spacer szlakiem pielgrzymkowym <https://www.szlak.maryjny.pl/> po sanktuariach i miejscach kultu maryjnego to wyjątkowa oferta turystyczna, pozwalająca na szczegółowe zapoznanie się z historią 28 obiektów sakralnych, które łączy, liczący czasem setki lat, fakt uwielbienia Maryi i peregrynacje mieszkańców okolicznych miast oraz miejscowości do cudownych miejsc uzdrowień i szczególnych łask z kilku regionów – kraju preszowskiego oraz województw: podkarpackiego i małopolskiego.

Każdy obiekt sakralny ma na stronie internetowej swój profil z nazwą i zdjęciem sanktuarium. Obok sanktuariów, wśród miejsc kultu opisanych na stronie są także m.in. bazylika, cerkiew i kontrkatedra. Oprócz spaceru wirtualnego turyści i pielgrzymi mogą zapoznać się z historycznymi fotografiami obiektów, filmami obrazującymi ważne wydarzenia z życia duchowego mieszkańców okolicznych miejscowości, którzy odwiedzają często konkretne miejsca kultu maryjnego.

Dokładny opis i dokumentacja fotograficzna również trudno dostępnych miejsc w obiektach sakralnych

Pielgrzymów i turystów zwykle interesują szczegółowe informacje na temat historii budynku sanktuarium, bazyliki lub innego miejsca kultu. Spacer wirtualny „Szlakiem Maryjnym” daje nie tylko możliwość dokładnego obejrzenia malowideł sakralnych oraz ołtarzy bocznych, ale stanowi również szansę na obejrzenie miejsc zazwyczaj niedostępnych na przykład dla kobiet, jak to dzieje się w cerkwi, gdzie za ikonostas, czyli tzw. carskie wrota, mogą wchodzić tylko mężczyźni.

W okresie pandemii i przy ograniczonych możliwościach udziału w zorganizowanych pielgrzymkach do miejsc kultu religijnego na pograniczu polsko-słowackim projekt „Szlak Maryjny (Światło ze Wschodu)” oferuje pielgrzymom i turystom szansę na duchowe przeżycie wirtualnej pielgrzymki oraz zwiedzenie miejsc uznanych w społecznościach wiernych różnych obrządków za święte.

WAŻNE!

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

Rozwój aktywnej turystyki podłożem współpracy polsko-rosyjskiej

Warmia i Mazury oraz Obwód Kaliningradzki to obszary wyróżniające się unikalnymi w skali kraju walorami turystyczno-rekreacyjnymi. Partnerzy z obydwu stron granicy postanowili wykorzystać ten potencjał i wspólnie przystąpili do realizacji przedsięwzięcia, kreując wspólny produkt turystyczny, który zachęca turystów z kraju i zagranicy do odwiedzania Ełku oraz Oziorska.

Projekt „Rozwój aktywnej turystyki podłożem współpracy polsko-rosyjskiej” realizowany był przez miasto Ełk we współpracy z miastem Oziorsk z Obwodu Kaliningradzkiego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska-Rosja 2007–2013. Głównym celem przedsięwzięcia było doprowadzenie do rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego regionu poprzez wsparcie potencjału turystycznego Ełku i Oziorska dzięki nawiązaniu i promocji turystycznej współpracy transgranicznej pomiędzy samorządami tych miast. Wszystkie działania projektowe zmierzały do rozwoju turystyki aktywnej w Ełku i Oziorsku oraz do podniesienia skuteczności prowadzonej promocji.

W ramach przedsięwzięcia powstały dwa parki linowe przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Jeden park linowy powstał w Ełku, na cyplu nad Jeziorem Ełckim, a drugi w Oziorsku. W parkach wyznaczono trzy dopasowane do wieku trasy z przeszkodami: „Maluch”, „Średnia” oraz „Wysoka”. Wszystkie są bezpieczne dzięki zastosowaniu systemu podpięcia tzw. asekuracji ciągłej (uniemożliwia samodzielne wypięcie się). Parki stanowią doskonałą formę rozrywki zarówno dla lokalnych mieszkańców, jak i turystów. Można je również zwiedzać wirtualnie. Umożliwia to utworzona w ramach projektu wielojęzyczna strona internetowa, znajdująca się pod adresem: <http://wirtualne.miasto.elk.pl/panorama-elk/>. Pełni ona funkcję zintegrowanego systemu informacji turystycznej. Dzięki stronie można się wybrać na wirtualny spacer i zwiedzić nie tylko nowo powstałe parki linowe, ale także zobaczyć najważniejsze atrakcje turystyczne zarówno Ełku, jak i Oziorska.

W ramach projektu opracowany został Międzynarodowy Program Rozwoju Turystyki Aktywnej dla obu partnerskich miast.

fot. Administracja
Miasta Oziorsk

Duże korzyści odnieśli młodszy mieszkańcy obszarów przygranicznych dzięki dziesięciu wymianom turystycznym, w których wzięły udział dzieci i młodzież z Polski oraz Rosji. Pięć grup uczniów z Oziorska odwiedziło Elkę, a pięć grup z Elki pojechało do Oziorska. Wspólnie spędzony czas pozwolił dzieciom oraz młodzieży nawiązać nowe przyjaźnie, jak również poznać zarówno kulturę i obyczaje odwiedzanych miast, a także ich walory turystyczne oraz zlokalizowane tam miejsca historyczne. Podczas wymian dzieci mogły spróbować swoich sił w nowo wybudowanych parkach linowych. Zorganizowano także spływ kajakowy, rajd rowerowy, przejażdżki konne, zajęcia taneczne i zawody.

Tego typu inicjatywy to nie tylko źródło nowych doświadczeń dla młodzieży czy opiekunów, ale przede wszystkim możliwość zacieśnienia więzi z sąsiadami mieszkającymi po drugiej stronie granicy. Pomimo zakończenia projektu niektóre przyjaźnie kontynuowane są po chwilę obecną.

– Lokalni mieszkańcy są bardzo zadowoleni z rezultatów osiągniętych w ramach projektu. Dzięki dofinansowaniu pozyskanemu z Programu Współpracy Transgranicznej Litwa-Polska-Rosja 2007–2013 zarówno mieszkańcy, jak i turyści mogą aktywnie spędzać czas wolny, odnosząc przy tym korzyści dla swojego zdrowia. Możliwość korzystania z parków linowych stała się ciekawą formą rozrywki dla młodych i starszych poszukiwaczy wrażeń. Realizacja projektu to nie tylko nowo powstała infrastruktura, to również zmiany w sposobie postrzegania sąsiada. Podczas jednej z wymian uczennica z polskiej szkoły przyznała, że dzięki wizycie w Obwodzie Kaliningradzkim

poznała Rosję z zupełnie innej strony niż pokazują ją media – powiedziała Emilia Pachucka, koordynator projektu z Urzędu Miasta w Elku.

Pomimo że przedsięwzięcie zakończyło się już jakiś czas temu, mieszkańcy i turyści korzystają z jego rezultatów każdego dnia. Dzięki budowie parków linowych powstał wspólny produkt turystyczny, który łączy dwa miasta. Beneficjenci projektu aktywnie uczestniczą w inicjatywach organizowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020. W ubiegłym roku, w ramach Dni Otwartych Funduszy Europejskich, w wyznaczonych godzinach park linowy w Elku sprzedawał bilety wstępu za połowę regularnej ceny.

Beneficjenci zdecydowali się również na złożenie w konkursie RegioStars 2020 aplikacji, przechodząc ocenę formalną. Niestety tym razem nie udało się zakwalifikować do finału.

Całkowity budżet projektu wyniósł ponad 458 tys. euro, z czego uzyskane dofinansowanie stanowiło 412 tys. euro.

KATARZYNA WANTOCH-REKOWSKA
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Współpracy Transgranicznej
Polska-Rosja 2014–2020

Ekologia bez granic

Autor: Rafał W. ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Orta Białego w Biskupcu
 fot. WST Programu Polska-Rosja 2014–2020

Ponad 50 uczniów z Polski i Rosji wzięło udział w transgranicznym konkursie plastycznym, zorganizowanym z okazji Światowego Dnia Ziemi, kontraktacji projektów Celu Tematycznego „Środowisko” w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 oraz obchodów 30-lecia Interreg.

Konkurs trwał od 15 kwietnia do 15 czerwca bieżącego roku. Skierowany był do uczniów klas 6, 7 oraz 8 szkół podstawowych z Polski i Rosji, mieszkających w jednym z trzech województw w Polsce: warmińsko-mazurskim, pomorskim lub podlaskim albo w Obwodzie Kaliningradzkim w Rosji. Miał na celu zachęcić uczniów i nauczycieli z obszaru objętego wsparciem Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 do zapoznania się z tematyką programu oraz pogłębienia wiedzy o Unii Europejskiej, współpracy transgranicznej oraz ekologii, a także zainteresować ich obchodzoną w tym roku rocznicą 30-lecia istnienia Interreg.

Motywy przewodnim konkursu była ekologia. Uczniowie mieli za zadanie przygotować pracę plastyczną wykonaną dowolną techniką, która

miała w ciekawy sposób zobrazować zagadnienia związane z segregacją odpadów, ekologicznymi środkami transportu, racjonalnym gospodarowaniem wodą, odzyskiem surowców wtórnych czy odnawialnymi źródłami energii. Dodatkowo dzieci musiały wymyślić w jednym z trzech języków, tj. polskim, rosyjskim lub angielskim, ciekawe hasło nawiązujące do tematu konkursu. Oglądając przygotowane prace mogliśmy się dowiedzieć, w jaki sposób dzieci postrzegają bardzo istotny – również w kontekście polsko-rosyjskiej współpracy – temat, jakim jest ochrona środowiska.

Do Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 (WST) spłynęło 28 rysunków od polskich uczestników, a Oddział WST w Kaliningradzie otrzymał 23 prace przygotowane przez rosyjskich uczniów. Młodzi artyści wykazali się dużą kreatywnością podczas przygotowywania prac, dlatego też komisja konkursowa, która zebrała się 17 czerwca bieżącego roku, stanęła przed dużym wyzwaniem, wybierając najlepsze rysunki. W skład komisji wchodziła przedstawiciele trzech

instytucji: Bartosz Świątecki – nauczyciel Państwowego Liceum Plastycznego w Olsztynie, malarz i street-artowiec; Piotr Mrozowski – koordynator Regionalnego Ośrodka Debaty Międzynarodowej w Olsztynie oraz Katarzyna Maria Bartnik – kierownik Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020. Po obejrzeniu i przeanalizowaniu wszystkich prac udało się wyłonić najlepszych uczestników. Nagrody główne po polskiej stronie granicy otrzymali: Rafał W. ze Szkoły Podstawowej nr 3 im. Orła Białego w Biskupcu, Pola P. ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Elku oraz Milena B. z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Wydminach. Wyróżnienia przyznano: Krzysztofowi B. z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Kajki w Dąbrówce, Bartoszowi R. z Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Wydminach oraz Antoniemu K. ze Szkoły Podstawowej im. Księdza Biskupa Bernarda Czapńskiego w Grabowie.

Pięć dni później, tj. 22 czerwca bieżącego roku, odbyła się ocena prac złożonych przez rosyjskich uczestników konkursu. Prace oceniała Liana Maximova – wiceminister w Agencji Spraw Zagranicznych i Współpracy Regionalnej Obwodu Kaliningradzkiego, Eugenia Lapteva – artystka oraz Tatyana Shitikova – kierownik zespołu Oddziału Wspólnego Sekretariatu Technicznego w Kaliningradzie. Nagrody główne otrzymali: Manana M., Yana A. oraz Diana M. z Miejskiej Instytucji Budżetowej – Ośrodka Edukacji Dziecięcej ds. Twórczego Rozwoju Dzieci i Młodzieży w Oziersku, a wyróżnienia – Anatolij K. z Niezależnej Państwowej Instytucji Edukacyjnej z Obwodu Kaliningradzkiego, Nikita M. z Miejskiej Instytucji Budżetowej – Ośrodka Edukacji Dziecięcej ds. Twórczego Rozwoju Dzieci i Młodzieży z Oziorka oraz Aleksey A. z Miejskiej Autonomicznej Instytucji Edukacyjnej – III Liceum Ogólnokształcącego w Gusiewie.

Autorzy najlepszych prac z Polski i Rosji otrzymali atrakcyjne nagrody: plecaki, power banki, gry edukacyjne, kredki i książki. Dzieci, których prace

wyróżniono, otrzymały m.in. plecaki, bidony, książki i gry. Wszyscy uczestnicy dostali nagrody pamiątkowe za udział w konkursie.

Wspólny Sekretariat Techniczny Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 przygotował wystawę prezentującą nagrodzone prace artystyczne, którą można podziwiać przy okazji różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych oraz w formule on-line na stronie programu pod adresem: www.plru.eu, a także na Facebooku.

Jeszcze raz gratulujemy zwycięzcom i dziękujemy za tak liczny udział w konkursie!

KATARZYNA WANTOCH-REKOWSKA
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Współpracy Transgranicznej
Polska-Rosja 2014–2020

Autor: Manana M. z Ozierska
fot. Oddział WST w Kaliningradzie

Projekty w nowej rzeczywistości

W związku z ogłoszonym w Polsce w marcu 2020 roku stanem epidemii, który trwa do tej pory, instytucje realizujące przedsięwzięcia dofinansowane z Funduszy Europejskich musiały dostosować działania projektowe do nowej rzeczywistości. O to, jak sobie poradzili z tym wyzwaniem, zapytaliśmy beneficjentów Programu Interreg Południowy Bałtyk 2014–2020.

Jak projekt dostosował swoje działania do nowych warunków podczas izolacji (np. praca zdalna, narzędzia on-line, ułatwienia dla partnerów, stworzenie nowych metodologii pracy, szkolenia on-line zamiast stacjonarnych itp.)?

Christopher Meyer
projekt „Connect2SmallPorts”

Na pierwszą połowę 2020 roku w projekcie zaplanowano kilka warsztatów stacjonarnych. Oczywiście musieliśmy je całkowicie anulować. Zamiast tego konsorcjum postanowiło opracować internetowy kurs szkoleniowy za pośrednictwem strony internetowej projektu.

W tym procesie dostrzeżliśmy dalsze możliwości tworzenia wartości dodanej, oferując filmy on-line. Organizowano krótkie sesje, nagrywano je i przysyłano jako dodatkowe materiały. Wizją projektu jest teraz stworzenie kanału zawierającego kursy on-line, krótkie sesje oraz inne ciekawe materiały wideo (Videos on Demand). Platforma da nam jeszcze więcej możliwości w zakresie przyszłej realizacji projektów i rozpowszechniania wyników, niż obecnie planujemy.

Pojawienie się wirusa wymaga od nas myślenia w inny sposób, co teraz prowadzi do jeszcze lepszych wyników projektu oraz kolejnych wartości dodanych. Nie wpłynęło to jednak tak bardzo na codzienne zarządzanie projektem i jego wdrażanie, ponieważ od początku projektu używamy narzędzi do komunikacji on-line.

zarządzania projektami w zespole oraz usługę w chmurze. Od samego początku zachęcaliśmy wszystkich członków zespołu do pełnej komunikacji i dokumentacji na tej platformie, a także motywowaliśmy wszystkich do jej używania podczas każdego spotkania projektowego. To nam teraz bardzo pomogło, ponieważ nie musieliśmy zmieniać metod pracy. Wcześniej organizowaliśmy również szkolenia on-line, więc je kontynuowaliśmy.

Musieliśmy natomiast zmienić sposób testowania naszych produktów projektowych. Pierwotnie planowaliśmy włączyć w ten proces zwiedzających na terenie muzeum, ale okazało się to niemożliwe. Omówiliśmy sytuację z partnerami, po czym zgodziliśmy się zaangażować więcej pracowników i poprosić o opinie on-line. Było to możliwe, ponieważ opracowane produkty są aplikacjami internetowymi, dostępnymi w części również poza muzeum. Ta adaptacja przebiegła bezproblemowo, z jednoczesną dyskusją na naszej platformie. To jest coś, co gorąco polecam innym projektom.

Które zmiany wprowadzone w tym okresie sprawdziły się i pozostały stałą częścią metodologii pracy lub jakie usprawnienia mają jeszcze szansę być wprowadzone na stałe?

Maciej Nyka
projekt „SEAPLANSACE”

Doświadczenie zdobyte w pierwszych miesiącach pandemii zmieniło sposób realizacji projektu. Narzędzie wykorzystywane do telekonferencji – spotkań projektowych zastąpiono innym, zapewniającym lepszą jakość przy jednoczesnym zwiększeniu liczby uczestników spotkania. Wykorzystano zdobyte na uczelniach doświadczenie w prowadzeniu dydaktyki on-line. Stworzenie odpowiednich procedur i wdrożenie właściwych metod zwiększyło zaufanie osób

Susanne Marx
projekt „Baltic Museums Love IT!”

Korzystaliśmy z platformy do zarządzania projektami przez cały okres trwania projektu, co okazało się szczególnie przydatne podczas izolacji. Już na początku projektu dokonaliśmy analizy potrzeb i w efekcie wybraliśmy platformę do

zaangażowanych w realizację projektu do nowych form. Uczestnicy zostali powiadomieni o zmianach oraz zaakceptowali hybrydową metodę szkolenia. Zmiana podejścia do przygotowywania materiałów szkoleniowych, dostosowanie ich do nauczania zdalnego zapewni utrzymanie efektów szkoleń – materiały te będą sukcesywnie uzupełniane i dostępne także po zakończeniu realizacji projektu „SEAPLANSPLACE”. Intensywna współpraca z informatykami zatrudnionymi do realizacji projektu pozwala na wdrażanie nowych oraz osvajanie się z dotychczas niewykorzystywanymi narzędziami on-line. Wypracowana metodologia i zdobyte doświadczenie będą mogły być wykorzystywane w dalszej pracy, w tym w przyszłych projektach. Doświadczenie związane z koniecznością pracy w warunkach izolacji wpłynie na opracowywanie strategii ryzyka w przyszłości.

Monika Tomczyk
projekt „Johanna”

Na pewno wprowadzimy częstsze spotkania on-line pomiędzy tradycyjnymi spotkaniami. To bardzo porządkuje pracę i pozwala wszystkim na zrozumienie, na jakim etapie projektu się znajdujemy. Działa też jako dobry motywator, aby chętniej przejawiać inicjatywę.

Czego nauczyła Państwa praca zdalna (wyjście ze swojej „strefy komfortu”, nowe umiejętności, relacje między partnerami itp.)?

Susanne Marx
projekt „Baltic Museums Love IT!”

Mam doświadczenie w pracy zdalnej, więc jest to dla mnie całkiem naturalne. W takich międzynarodowych projektach rzadko widujemy się osobiście, ale dzięki narzędziom internetowym można być również wydajnym oraz utrzymywać kontakt z pozostałymi członkami zespołu projektowego. To jednak sprawdza się w przypadku, kiedy masz zaufanie do zespołu, a my jesteśmy na końcowym etapie naszego projektu i mamy dość długą historię współpracy. W przypadku nowo rozpoczynających się projektów budowanie osobistych więzi oraz zaufania tylko w internecie wymagałoby znacznie większego wysiłku. Bardzo żałuję, że nie miałam okazji pożegnać się z zespołem projektowym osobiście na spotkaniu końcowym projektu. Zwykle jest to okazja, aby spojrzeć wstecz, ale jeszcze bardziej spojrzeć w przyszłość. Uważam, że osobiste spotkanie

w realnej rzeczywistości daje pewność więzi oraz wzmacnia dążenie do przyszłej współpracy.

Monika Tomczyk
projekt „Johanna”

Praca zdalna oraz organizacja spotkań on-line wymagają zupełnie odmiennych umiejętności. Inna jest też dynamika takich spotkań. Na pewno wszyscy w konsorcjum nauczyli się obsługi popularnych narzędzi komunikacyjnych, prowadzenia prezentacji on-line, a nawet prowadzenia warsztatów.

Magdalena Leszczyna-Rzucidło
projekt „Umbrella”

Na pewno poznaliśmy nowe aplikacje i część z nich zostanie z nami na dłużej. Co najważniejsze – przekonaliśmy się, że można spotykać się dużo częściej i zamierzamy ten proces kontynuować. Wydaje nam się, że taki zintensyfikowany dialog pomiędzy partnerami oraz z beneficjentami wyszedł nam na dobre. Mamy lepsze i bardziej bezpośrednie relacje. Każda rozmowa o projekcie i działaniach zawsze poprzedzona była krótką wymianą uwag o sytuacji w kraju/regionie dotyczącej COVID-19, kwestii, jak kto sobie radzi w nowej rzeczywistości, czy dzieci chodzą do szkoły itp. Dzięki temu zbliżyliśmy się do siebie jeszcze bardziej.

Maciej Nyka
projekt „SEAPLANSPLACE”

Wobec izolacji, która dotyka w różny sposób poszczególnych partnerów z pięciu państw, w których realizowany jest projekt „SEAPLANSPLACE”, okazało się, jak istotna jest współpraca oparta na wcześniej wypracowanej więzi. Najbardziej dotkliwy jest brak możliwości bezpośrednich spotkań, rozmów oraz wymiany doświadczeń. Nie zmienia to jednak faktu, że przy realizacji projektu znalazły zastosowanie metody pracy zdalnej i są one udoskonalane. Nieco inna organizacja pracy, efektywne zarządzanie czasem, metody komunikacji on-line – to przykłady zmian, które najprawdopodobniej z nami pozostaną. Jednocześnie mamy nadzieję na jak najszybszy bezpośredni kontakt z uczestnikami naszych szkoleń.

Rozmawiała:
KATARZYNA SEMPOŁOWICZ-LIPSKA
Wspólny Sekretariat Programu
Interreg Południowy Bałtyk

Digitalizacja w biznesie: Projekt DigiNetPolSax

Maszyna parowa, żarówka i komputer to symbole trzech rewolucji przemysłowych. Czwartą – jest sztuczna inteligencja. Polega ona na przeniesieniu większości decyzji z gestii ludzi do kompetencji maszyn oraz zatarciu granic pomiędzy tym co biologiczne, a tym co cyfrowe.

Zamawianie towarów bez konieczności magazynowania, autonomiczne samochody, sterowanie pralki czy ekspresu do kawy za pomocą smartfona oznacza, że czwarta rewolucja ma już miejsce. Aby móc korzystać z tego, co ze sobą niesie, powinniśmy się właściwie przygotować. Reakcją na te wyzwania jest nowy projekt Karkonoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego SA.

Projekt „DigiNetPolSax”, realizowany od 1 marca 2019 roku do 28 lutego 2021 roku, jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Interreg Polska-Saksonia 2014–2020. To projekt transgraniczny, stanowiący kontynuację współpracy z niemieckimi partnerami – Saksońską Agencją Wspierania Gospodarki (partner wiodący projektu) oraz Technologie- und Gründerzentrum Bautzen GmbH i Szkołą Wyższą Zittau/Görlitz przy zaangażowaniu Centrum Fraunhofera IWU.

„DigiNetPolSax” nawiązuje do wyzwań oraz niedoborów istniejących w polsko-saksońskim obszarze wsparcia w związku z przemianami zachodzącymi w ramach czwartej rewolucji przemysłowej. Na potrzeby projektu zostaną zorganizowane konferencje informacyjno-kooperacyjne. Konferencje będą koncentrować się na tematyce digitalizacji, możliwościach kooperacyjnych oraz wyzwaniach związanych z wdrażaniem przemysłu 4.0 w przedsiębiorstwach zlokalizowanych na pograniczu polsko-saksońskim. Dwie z nich już się odbyły. W 2019 roku miały miejsce 9. Wschodniosaksońskie Dni Branży Maszynowej w Bautzen oraz 26. Polsko-Niemiecko-Czeskie Forum Kooperacji Firm w Karpaczu. Planowane są jeszcze dwa wydarzenia: 27. Polsko-Niemiecko-Czeskie Forum Kooperacji Firm, organizowane w Szklarskiej Porębie 25 listopada 2020 roku przez Karkonoską Agencję Rozwoju Regionalnego SA, oraz konferencja dotycząca digitalizacji na trójstyku granic, którą organizuje w Zittau 4 lutego 2021 roku Szkoła Wyższa Zittau/Görlitz.

Implementacja cyfrowego atlasu kompetencji, oferującego informacje gospodarcze dotyczące pogranicza – to kolejne z zadań projektu. Atlas umożliwi grupom docelowym dostęp do danych na temat potencjału gospodarczego regionu sąsiadującego. Znajdą się w nim istniejące

foto: KARR SA

powiązania gospodarcze, jak również będzie zachęcał do podejmowania współpracy transgranicznej oraz prezentował kompetencje regionalne w głównych branżach, takich jak budowa maszyn i urządzeń, branża motoryzacyjna, obróbka tworzyw sztucznych i metalu, IT, automatyzacja i elektronika. Do atlasu będą miały możliwość dopisać się przedsiębiorstwa z pogranicza, działające w wyżej wymienionych branżach. Oprócz tego platforma będzie zawierała dane kontaktowe do instytucji wsparcia biznesu, odpowiedzialnych za rozwój kooperacji transgranicznych oraz ogólne informacje gospodarcze, przydatne podczas podejmowania współpracy transgranicznej. Atlas kompetencji gospodarczych polsko-saksońskiego pogranicza dostępny będzie jesienią 2020 roku na platformie: [TriBorderAtlas.eu](https://triborderatlas.eu).

27. Polsko-Niemiecko-Czeskie Forum Kooperacji Firm

Polsko-Niemiecko-Czeskie Forum Kooperacji Firm to największa giełda kooperacji w Polsce. Służy przede wszystkim mikro, małym i średnim firmom do zaprezentowania swojej oferty czy wymiany doświadczeń, a także stanowi okazję do nawiązania nowych kontaktów handlowych. Podczas forum odbywają się wykłady i panele dyskusyjne, w trakcie których eksperci dzielą się swoją wiedzą oraz doświadczeniem.

ANETA MĘDZA

Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego SA
ul. 1 Maja 27, 58-500 Jelenia Góra

tel. +48 75 752 75 00, e-mail: biuro@karr.pl, www.karr.pl

KARR
Karkonoska Agencja
Rozwoju Regionalnego

**DOLNY
ŚLĄSK**

Ważne informacje o Polsko-Niemiecko-Czeskim Forum Kooperacji Firm

Termin:

25 listopada 2020 roku

Miejsce:

Platinum Mountain Hotel & Spa
ul. Kilińskiego 15B, 58-580 Szklarska Poręba

Dla kogo?

Przedsiębiorstwa mikro, małe,
średnie – m.in. z obszarów:

- tworzywa sztuczne,
- metal,
- budowa maszyn i urządzeń,
- konstrukcje lekkie,
- motoryzacja,
- automatyzacja,
- elektronika, elektrotechnika, mikroelektronika,
- logistyka, transport,
- odnawialne źródła energii,
- IT,
- elektromobilność,
- jednostki badawczo-rozwojowe,
- budownictwo,
- organizacje sieciowe, placówki transferowe, jednostki wsparcia biznesu.

Udział w forum:

- forum jest tłumaczone symultanicznie w trzech językach: polskim, niemieckim i czeskim,
- udział w forum jest bezpłatny (maksymalnie 2 osoby z przedsiębiorstwa).

Zapisy:

- od 1 września 2020 roku do 25 października 2020 roku – poprzez formularz na stronie: www.forumsystem.eu,
- można zapisać się jako GOŚC (udział w części seminarystycznej) lub FIRMA (udział w spotkaniach B2B),
- organizator zastrzega sobie możliwość weryfikacji zgłoszeń.

Giełda kooperacyjna B2B:

- indywidualny dobór partnerów do rozmów poprzez internetowy system kojarzenia firm B2B,
- logując się jako FIRMA, otrzymasz login i hasło dostępu do systemu kojarzenia firm B2B,
- 2 listopada 2020 roku pojawi się zakładka TWOJE SPOTKANIA, gdzie będzie dostępna lista firm wraz z opisami,
- do 20 listopada 2020 roku jest czas na wybór partnerów do rozmów,
- podczas rejestracji uczestnicy forum otrzymają indywidualne harmonogramy spotkań podczas giełdy kooperacyjnej (godzina, numer stolika, jaka firma), a harmonogram będzie można również pobrać ze swojego konta,
- spotkania trwają maksymalnie 15 minut,
- do dyspozycji uczestników są tłumacze,
- należy pamiętać, że inne firmy mają prawo wybrać nas do rozmowy i jesteśmy zobowiązani wziąć udział w spotkaniu.

Program Polsko-Niemiecko-Czeskiego Forum Kooperacji Firm

8.00–9.00	Rejestracja uczestników
9.00–9.30	Powitanie uczestników Forum
9.30–9.45	Atlas kompetencji – digitalizacja na rzecz wspólnego obszaru gospodarczego <i>Zygmunt Potocki, kierownik projektu DigiNetPolSax</i>
9.45–10.30	Panel dyskusyjny „Obecna sytuacja gospodarcza na trójstyku granic” Udział wezmą m.in.: • <i>Cezary Przybylski, Marszałek Województwa Dolnośląskiego</i> • <i>Martin Dulig, Minister Gospodarki, Pracy i Transportu Saksonii</i> • <i>Marcin Serwiński, dyrektor Centrum Rozwoju DRÄXLMAIER w Jeleniej Górze</i>
10.30–10.55	Zastosowanie nowoczesnych technologii ICT w logistyce ostatniej mili: perspektywa różnych grup interesariuszy <i>dr hab. inż., prof. UEW Maja Zofia Kiba-Janiak</i>
10.55–11.20	Przeciwdziałanie wyciekom danych: jak zarządzać bezpieczeństwem cybernetycznym w swojej firmie? <i>Paweł Wałuszko – Business Development Manager – Cybersecurity Expert, TestArmy CyberForces Sp. z o.o.</i>
11.20–11.45	Sprawny w sześć tygodni dzięki retrofit – redukuje koszty produkcji poprzez doposażenie urządzeń w systemy monitorowania <i>Christian Groß, in. hub GmbH</i>
11.45–13.00	Lunch
13.00–17.00	Giełda kooperacyjna B2B
9.30–17.00	Stoiska informacyjne

Więcej informacji na: www.karr.pl

Zamówienia publiczne w czasie pandemii

Pandemia COVID-19 wywarła ogromny wpływ na sytuację zamawiających i wykonawców. Z jednej strony zagrożenie epidemiologiczne spowodowało trudności we właściwej realizacji umów o zamówienie publiczne, a nawet brak możliwości wykonania świadczenia przez wykonawców, a z drugiej – pojawiła się konieczność szybkich dostaw i usług na potrzeby walki z epidemią.

W odpowiedzi na trudną sytuację ustawodawca wprowadził regulacje uelastyczniające zasady zmiany umowy o zamówienie publiczne oraz ułatwiające udzielanie zamówień związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19. W niniejszym artykule przedstawione zostaną rozwiązania w zakresie modyfikacji umów zawartych w trybie ustawy z dnia 11 września 2019 roku Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019, poz. 2020), dalej zwanej ustawą PZP.

Przesłanki zmiany umowy o zamówienie określone zostały w art. 144 ustawy PZP. Okoliczności zezwalające na zmianę umowy w związku z COVID-19 zostały rozwinięte ustawą z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 568), zwaną dalej specustawą.

Celem wprowadzonych regulacji jest ograniczenie negatywnego wpływu na właściwe wykonanie umów o zamówienie publiczne sytuacji, które wystąpiły w związku z pandemią, jak chociażby przerwanie łańcuchów dostaw, zakłócenia w dostępie do określonych usług czy też utrudnienia w przemieszczaniu się pracowników. Powyższe okoliczności z pewnością nie mogły być przewidziane przez strony umowy. Z tego względu w wielu przypadkach dalsze istnienie stosunku zobowiązaniowego łączącego strony umowy może wymagać modyfikacji jej treści.

W art. 15r specustawy zobligowano zamawiającego i wykonawcę do wzajemnego powiadamiania się o okolicznościach mogących mieć wpływ na należyte wykonanie umowy. Strony mają obowiązek informować się niezwłocznie, aby możliwe było reagowanie na zidentyfikowanie ryzyka lub zagrożenia istotne dla prawidłowego wykonania świadczenia. Ponadto, w celu udowodnienia związku pomiędzy okolicznościami wywołanymi przez COVID-19 a zagrożeniami dla realizacji umowy, należy przedstawić oświadczenia lub dokumenty potwierdzające stan faktyczny. Na tej podstawie zamawiający dokonuje oceny ich rzeczywistego wpływu na prawidłowość wykonania świadczenia przez wykonawcę. Należy dodać, że okoliczności powinny odnosić się bezpośrednio do uwarunkowań danego

przedsięwzięcia, a nie mieć charakter ogólny. Przepisy specustawy stanowią bowiem wyjątek od art. 144 ustawy PZP, a więc ich wykładnia powinna być zawężająca. Zatem ocena wpływu okoliczności na wykonalność umowy musi być kompleksowa. Zamawiający winien wykazać, że jako podmiot sektora finansów publicznych dochował należytej staranności, dokonując analizy okoliczności przedstawionych przez wykonawcę.

W przypadku uznania przez zamawiającego, że spełnione są przesłanki uprawniające do zmiany umowy, możliwe jest dokonanie zmiany umowy w myśl art. 15r specustawy. W przepisie tym zawarte są przykładowe możliwości zmiany umowy, tj. zmiana terminu wykonania umowy lub jej części, albo czasowym zawieszeniu wykonywania umowy lub jej części, zmiana sposobu wykonywania dostaw, usług lub robót budowlanych czy zmiana zakresu świadczenia wykonawcy i odpowiadająca temu zmiana wynagrodzenia lub sposobu rozliczenia wynagrodzenia wykonawcy. Specustawa dopuszcza również zmiany skutkujące wzrostem wynagrodzenia wykonawcy, przy czym każda kolejna zmiana wynagrodzenia nie może przekroczyć 50 proc. wartości pierwotnej umowy. W związku z tym możliwa jest jednak sytuacja, gdy łączna wartość zmian przekroczy próg 50 proc. wartości pierwotnej umowy. Jest to modyfikacja treści art. 144

ust. 1 pkt 3 PZP, który określa, że wartość zmiany wprowadzanej na podstawie tego przepisu nie może przekroczyć 50 proc. wartości pierwotnej umowy.

Należy również podkreślić, że w przypadku umów zawieranych już po wystąpieniu zagrożenia wynikającego z COVID-19 możliwości powołania się na ten fakt z pewnością będą już znacznie bardziej ograniczone, gdyż zasadniczym warunkiem jest nieprzewidywalność tych okoliczności. Z tego względu dla umów zawieranych po zaistnieniu zagrożenia COVID-19 właściwym będzie określenie przesłanek dopuszczających zmianę umowy w związku z zagrożeniem epidemiologicznym.

Warto też nadmienić, że wykonawca może powołać się na nadzwyczajną zmianę stosunków określoną w art. 3571 Kodeksu cywilnego. Przepis ten przewiduje możliwość sądowej zmiany umowy, jeśli z powodu nadzwyczajnej zmiany stosunków spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami albo groziłoby jednej ze stron rażącą stratą. Jednak w tym przypadku dla wzruszenia umowy konieczne będzie powództwo sądowe.

SZYMON DENIS
Wydział Kontroli
Centrum Projektów Europejskich

Ułatwienia dla beneficjentów w związku z pandemią

Program Polska-Białoruś-Ukraina

Obszar wsparcia Programu PBU znajduje się na terenie trzech krajów. Każdy z nich w odpowiedzi na pandemię wprowadził różne działania. Ograniczenie ruchu międzynarodowego i organizacji zgromadzeń postawiły instytucje odpowiedzialne za wdrażanie transgranicznych projektów w bardzo trudnej sytuacji. W zależności od lokalnych uwarunkowań, inne wyzwania dotyczą dużych projektów infrastrukturalnych Programu PBU (łącznie 10), inne występują we wdrażanych projektach regularnych (64), a jeszcze inne w mikroprojektach, przy czym wśród nich są już rozpoczęte (na koniec lipca: 35 mikroprojektów), te, które dopiero rozpoczną działania (32) oraz takie, które dopiero będą kontraktowane (26 zatwierdzonych i 11 z listy rezerwowej). Sytuacja mikroprojektów jest o tyle trudna, że ich realizacja zależy od działań miękkich, takich jak wydarzenia, wymiana młodzieży czy inscenizacje.

Instytucja Zarządzająca (IZ) oraz Wspólny Sekretariat Techniczny (WST) Programu PBU zrobiły rozeznanie wśród beneficjentów, jakiego rodzaju wsparcia oczekują. W ramach już dostępnych narzędzi beneficjenci mogą wydłużać okres realizacji projektów, wnioskować o przesunięcie terminów na składanie raportów, dokonywać zmian w zakresie działań i zmian budżetowych. Podejście programu już wcześniej było elastyczne i teraz to procentuje. Dodatkowo Wspólny Komitet Monitorujący Programu PBU (WKM) zatwierdził suplement do podręczników programu i wytycznych weryfikacji wydatków, dotyczący sytuacji spowodowanej przez COVID-19. Zawiera on instrukcje dla beneficjentów oraz informacje o możliwych uproszczeniach. Nowe reguły będą obowiązywać do odwołania. Dokument opublikowany jest na stronie Programu PBU pod linkiem: <https://www.pbu2020.eu/pl/news/1477>.

Zakres ułatwień stale się poszerza. W projektach można zamieniać działania miękkie z udziałem publiczności, zaplanowane pierwotnie w terenie, na możliwe odpowiedniki działań zdalnych, umiejscowionych w świecie wirtualnym. Wielu

beneficjentów musi przemyśleć swoje przedsięwzięcia od nowa, aby wpisać się w założone cele. Dużym wyzwaniem pozostaje realizacja wskaźników w projektach, jak i na poziomie Programu PBU.

Ze względu na obecny stan epidemii COVID-19, który można zakwalifikować jako zdarzenie spełniające przesłanki wystąpienia siły wyższej (tzn. wyjątkowej sytuacji niewynikającej z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której nie mógł on przewidzieć), beneficjenci mogą skorzystać również z ułatwień w stosowaniu ustawy PZP. Możliwe jest wyłączenie stosowania zasady konkurencyjności. Beneficjenci i wnioskodawcy mogą odstąpić od niej podczas udzielania zamówień niezbędnych do przeciwdziałania skutkom COVID-19. Więcej informacji na ten temat znajduje się na stronie Programu PBU: <https://www.pbu2020.eu/pl/news/1488>.

Wystąpienie siły wyższej powoduje również, że beneficjenci mogą dokonywać istotnych zmian w umowach z wykonawcami, jeśli taka konieczność zaistniała wskutek wystąpienia pandemii (np. zmiana terminu wykonania umowy, czasowe zawieszenie jej wykonywania, zmiana sposobu wykonywania dostaw, usług lub robót budowlanych). Modyfikacje są możliwe do wprowadzenia pod warunkiem, że nie prowadzą do zmiany ogólnego charakteru umowy (<https://www.pbu2020.eu/pl/news/1506>).

Jednocześnie Komisja Europejska opublikowała zmienione *Rozporządzenie wykonawcze ustanawiające przepisy szczegółowe dotyczące wdrażania programów współpracy transgranicznej finansowanych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa*, które osadza wprowadzone ułatwienia w bezpiecznych ramach prawnych dla samego Programu PBU.

W związku z odwołaniem szkoleń dla beneficjentów projektów oraz przejściem WST Programu PBU na tryb pracy zdalnej na stronie programu udostępnione zostały materiały ze szkoleń, odpowiedzi na istotne dla beneficjentów kwestie dotyczące wdrażania projektów w Polsce,

na Białorusi i Ukrainie (sekcja FAQ). Więcej informacji można znaleźć na stronie programu: <https://www.pbu2020.eu/pl/news/1499> (projekty regularne i DPI) oraz <https://www.pbu2020.eu/pl/news/1466> (mikroprojekty).

Każdy Project Manager w zespole WST kontaktuje się ze swoimi podopiecznymi indywidualnie i dba o wprowadzenie niezbędnych rozwiązań ułatwiających beneficjentom osiągnięcie założonych celów.

Dzięki ścisłej współpracy WST Programu PBU, IZ i WKM środki programu zostaną maksymalnie wykorzystane. Wygenerowane oszczędności zostały przekazane projektom Programu PBU zajmującym się ochroną zdrowia (cel tematyczny: Bezpieczeństwo). Projekty te mogły ubiegać się o zwiększenie wartości grantu o 16 proc., aby działać w interesie zdrowia publicznego na obszarze wsparcia z jeszcze większą siłą.

Zespół Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Polska-Białoruś-Ukraina 2014–2020

Program Polska-Rosja

Rozprzestrzeniająca się w Polsce pandemia koronawirusa przeorganizowała pracę Wspólnego Sekretariatu Technicznego (WST) Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020. Dbając o bezpieczeństwo pracowników, w WST wprowadzono możliwość pracy zdalnej. Pomimo wielu utrudnień, w tym ograniczeń związanych z organizacją bezpośrednich spotkań, zespół WST wspiera interesariuszy Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 telefonicznie, mailowo oraz poprzez zamieszczanie odpowiednich komunikatów na stronie internetowej programu oraz na Facebooku.

Jedną z form wsparcia beneficjentów są wprowadzone ułatwienia w zamówieniach publicznych, m.in. zawieszenie stosowania zasady konkurencyjności podczas udzielania zamówień mających na celu przeciwdziałanie COVID-19.

Kolejnym ułatwieniem jest możliwość składania elektronicznych wersji dokumentów, z możliwością późniejszego przedłożenia wersji papierowych. Takie rozwiązanie pozwala uniknąć niedotrzymywania terminów. Pracownicy WST weryfikują raporty oraz wnioski o małe zmiany w projektach jedynie na podstawie wersji elektronicznych. Dodatkowo prowadzą bieżący monitoring projektów, polegający na kontakcie

z beneficjentami, celem uzyskania od nich informacji dotyczących pojawiających się utrudnień spowodowanych pandemią.

Między 15 kwietnia a 15 czerwca bieżącego roku Wspólny Sekretariat Techniczny Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 wraz z Oddziałem WST w Kalininie zorganizował transgraniczny konkurs plastyczny „Ekologia bez granic”. Inicjatywa skierowana była do uczniów klas 6, 7 i 8 szkół podstawowych z Polski oraz Rosji, będących mieszkańcami obszaru wsparcia programu. Dzieci mogły wziąć udział w konkursie bez wychodzenia z domu. Wystarczyło przygotować pracę wykonaną dowolną metodą, odnoszącą się do tytułu konkursu i wraz z hasłem przesłać ją na adres WST w Olsztynie.

WST Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 w dniach 24–26 czerwca 2020 roku zorganizował trzy szkolenia w trybie on-line. Pierwszego dnia pracownicy WST przeprowadzili szkolenie dla polskich beneficjentów z wdrażania projektów regularnych z Celów Tematycznych „Środowisko” i „Dostępność”. Kolejnego dnia odbyło się szkolenie o tej samej tematyce dla rosyjskich beneficjentów. W spotkaniach wzięło udział ponad 70 osób. Na koniec przeprowadzono szkolenie dla rosyjskich audytorów. Wszystkie spotkania zostały zorganizowane za pośrednictwem YouTube. W trakcie każdego z nich możliwe było zadawanie pytań w formie elektronicznej.

Wśród gadżetów promocyjnych, które zamówił WST, znalazły się maseczki, przyłbice oraz płyny do dezynfekcji rąk. Materiały te będą rozdawane interesariuszom Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014–2020 podczas różnego rodzaju wydarzeń promocyjnych oraz zapewnią odpowiednią ochronę podczas spotkań w siedzibie sekretariatu.

KATARZYNA WANTOCH-REKOWSKA
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Współpracy Transgranicznej
Polska-Rosja 2014–2020

Program Polska-Saksonia

W Programie Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014–2020 kompleksowe ułatwienia związane z wystąpieniem pandemii wprowadzono 8 kwietnia bieżącego roku. W tym dniu opublikowano wspólny komunikat Instytucji Zarządzającej (Ministerstwo Funduszy i Polityki

Regionalnej RP), Instytucji Krajowej (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Wolnego Państwa Saksonia/RFN) oraz Wspólnego Sekretariatu Polska-Saksonia we Wrocławiu.

Ułatwienia dotyczyły zarówno kwalifikowalności wydatków poniesionych w związku z realizacją działań, które musiały zostać odwołane (np. podróże służbowe, usługi obce), jak i procedur programowych. W kwestii sprawozdawczości wprowadzono możliwość uzgodnienia ze Wspólnym Sekretariatem i kontrolerami m.in. przesunięcia terminu złożenia sprawozdania, połączenia dwóch okresów sprawozdawczych bądź skrócenia okresu sprawozdawczego, a także uznano np. za dopuszczalne złożenie wniosku o płatność uwzględniającego wydatki jedynie części partnerów, co może przyspieszyć refundację. W każdej sytuacji konieczne jest jednak uzasadnienie występowania czynników utrudniających lub uniemożliwiających prawidłową realizację obowiązków sprawozdawczych.

Duże ułatwienia wprowadzono w procedurze wnioskowania o zmiany w projektach. Możliwa jest zmiana formy realizacji wydarzenia (np. na spotkanie on-line) oraz przesunięcie terminu działań pod warunkiem, że nie stwarza to zagrożenia dla osiągnięcia celów całego przedsięwzięcia i zakładanych rezultatów. Dopuszczono możliwość wnioskowania o przedłużenie realizacji projektu, nawet jeśli łączny czas jego trwania miałby przekroczyć, zapisaną w dokumentach programowych, granicę 36 miesięcy.

Wprowadzono jednocześnie zasadę *substance over form*, która oznacza, że w okresie trwania pandemii, do odwołania, wnioski o zmianę można składać bez konieczności stosowania formularzy programowych, tj. dopuszczalna jest zwykła wiadomość tekstowa w systemie SL2014. Wiadomość może być przesłana w dowolnym języku programu (polski/niemiecki), powinna zawierać jednoznaczny i dokładny opis planowanej zmiany oraz – w przypadku tzw. zmian merytorycznych – uzasadnienie. Zniesiono także limit czterech dopuszczalnych zmian w roku (w odniesieniu do zmian koniecznych w wyniku trudności wywołanych pandemią) i uelastyczniono terminy składania wniosków o zmianę.

Trudności zgłaszane przez beneficjentów są rozpatrywane indywidualnie. Szczegółowe informacje o udogodnieniach znajdują się w komunikatach opublikowanych na stronie

internetowej programu www.plsn.eu w zakładkach „Aktualności” oraz „COVID-19”.

KRZYSZTOF KOLANOWSKI
Wspólny Sekretariat Polska-Saksonia
2014–2020

Program Polska-Słowacja

Niezwłocznie po ogłoszeniu w Polsce stanu epidemii w Programie Interreg V-A Polska-Słowacja 2014–2020 zostały podjęte działania mające na celu zidentyfikowanie trudności i znalezienie środków zaradczych, mających pomóc realizatorom projektów zminimalizować negatywne skutki zaistniałej sytuacji.

W marcu i w maju bieżącego roku wśród beneficjentów programu przeprowadzone zostały ankiety na temat wpływu pandemii oraz związanych z nią obostrzeń na wdrożenie projektów. Respondenci wskazali, że największe trudności dotyczą opóźnień w podejmowaniu działań rzeczowych, co jest związane z koniecznością odwołania zaplanowanych wydarzeń, brakiem możliwości organizowania spotkań, przedłużającymi się procedurami dotyczącymi zamówień publicznych, jak również dłuższym okresem realizacji umów przez wykonawców. Kilku ankietowanych obawiało się także wzrostu cen towarów, usług zewnętrznych i kosztów pośrednich.

W odpowiedzi na zgłoszone przez beneficjentów problemy na początku kwietnia 2020 roku wprowadzone zostały rozwiązania, które mają postać bardziej elastycznego stosowania zapisów „Podręcznika beneficjenta”. Dotyczą one m.in. możliwości:

- rozliczenia wydatków na działania, które z powodu pandemii nie odbyły się,
- zmiany formy prowadzenia wydarzeń na zdalną (on-line),
- zgłoszenia większej, niż w zwykłym okresie realizacji projektu, liczby zmian w projekcie (w tym modyfikacji okresu realizacji projektu),
- przesunięcia terminów składania wniosków o płatność,
- rezygnacji z poniesienia zaplanowanego wydatku i przeznaczenia zaoszczędzonych w ten sposób środków na działanie mające związek z niwelowaniem negatywnego wpływu pandemii na projekt, np. zakup dostępu do platform internetowych,
- wykorzystania dokumentów elektronicznych.

Zgoda na odstępstwo od reguł wdrażania programu każdorazowo poprzedzona jest szczegółową analizą projektu pod kątem wpływu wystąpienia siły wyższej (pandemii) na przedsięwzięcie.

Informacje dotyczące zasad realizacji projektów w czasie pandemii, umieszczane są na stronie programu w zakładce dedykowanej COVID-19. Beneficjenci programu mają możliwość umawiania się na spotkania on-line, co ma im ułatwić kontakt z pracownikami Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Polska-Słowacja, którzy wykonują pracę w trybie zdalnym.

KRZYSZTOF KACZMAREK

**Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Interreg V-A Polska-Słowacja
2014–2020**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Projekty realizowane w ramach Działania 4.3 Współpraca ponadnarodowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój to przedsięwzięcia miękkie, opierające się na współpracy międzyludzkiej, przede wszystkim z partnerami zagranicznymi. Wprowadzenie ograniczeń w funkcjonowaniu społecznym i międzypaństwowym miało znaczny wpływ na wszystkie realizowane projekty.

W wyniku pandemii w wielu przedsięwzięciach pojawiła się konieczność przeformułowania założeń wypracowywanego w projekcie rozwiązania/modelu oraz zmiany form świadczenia wsparcia dla uczestników. Zdarzało się, że beneficjenci zgłaszali trudności w przygotowaniu dokumentów do rozliczenia we wnioskach o płatność.

Od początku pandemii, tj. od marca bieżącego roku, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej sprawnie opracowywało rozwiązania prawne oraz organizacyjne, umożliwiające dalszą realizację projektów.

Beneficjenci od początku korzystają z zapisów specustawy funduszowej, a zmiany w każdym projekcie są rozpatrywane indywidualnie przez Centrum Projektów Europejskich (CPE), które pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla Działania 4.3 POWER.

Już w marcu bieżącego roku CPE przygotowało zalecenia dla beneficjentów Działania 4.3

18 kwietnia 2020 roku weszła w życie przygotowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej *Ustawa z dnia 3 kwietnia br. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 w 2020 roku* (tzw. specustawa funduszowa), której celem jest ułatwienie prowadzenia i rozliczania projektów dofinansowanych ze środków UE w okresie pandemii oraz umożliwienie przesunięcia funduszy unijnych na walkę z koronawirusem. Specustawa funduszowa wprowadziła liczne ułatwienia dla beneficjentów projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Najważniejsze z nich to:

- wydłużenie terminów składania wniosków o płatność oraz terminów zakończenia realizacji projektów,
- możliwość zmiany umowy o dofinansowanie, jeżeli na skutek wystąpienia COVID-19 realizacja jej dotychczasowych postanowień w zakresie wynikającym z zatwierdzonych kryteriów wyboru projektów jest niemożliwa lub znacznie utrudniona,
- możliwość uznania za kwalifikowalne wydatków na niezrealizowane cele, jeżeli beneficjent wykaże, że z dochowaniem należytej staranności i w odpowiednim czasie podejmował niezbędne działania służące ich odzyskaniu albo wykaże brak możliwości ich odzyskania,
- uproszczony tryb wyboru albo zmiany partnera w projekcie.

POWER wdrażających projekty w okresie pandemicznym. Zalecenia te dotyczą działań minimalizujących wpływ pandemii na projekty. Są one na bieżąco aktualizowane w miarę zmieniających się okoliczności i ram prawnych.

Zmiany związane ze skutkami pandemii wirusa COVID-19 dotknęły w różnym stopniu wszystkich beneficjentów Działania 4.3 POWER. Niezwłoczne wprowadzenie ułatwień w realizacji przedsięwzięć i zapewnienie nieprzerwanego kontaktu z opiekunami projektów oraz zapewnienie dostępu do informacji przyczyniło się do łagodnego modyfikowania projektów w niezbędnym zakresie, a także wystawienia wysokiej oceny naszej pracy przez beneficjentów.

Wydział Projektów EFS w marcu bieżącego roku przekazał za pośrednictwem SL2014 ankietę do wszystkich beneficjentów działania 4.3 POWER z prośbą o udzielenie informacji na temat skali problemów w realizacji projektów w związku z wystąpieniem pandemii koronawirusa. Ankieta składała się z dwóch arkuszy: TRUDNOŚCI i WSKAŹNIKI. W arkuszu TRUDNOŚCI pytania dotyczyły problemów, które wystąpiły lub które mogą wystąpić oraz proponowane środki zaradcze, natomiast w arkuszu WSKAŹNIKI należało określić wpływ zidentyfikowanych trudności

na realizację wskaźników określonych w projekcie. Ankieta była aktualizowana w cyklach miesięcznych, a cały monitoring obejmował okres od marca do czerwca 2020 roku. Ankieta ze względu na swój cel i charakter cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród beneficjentów. Pomogła też w zaplanowaniu efektywnych działań wspierających beneficjentów. Warto tutaj dodać, że zgłoszenia dotyczyły przede wszystkim kwestii odwoływanych wizyt studyjnych, które są tak ważne w projektach współpracy ponadnarodowej, gdzie szczególny nacisk kładzie się na wymianę informacji i doświadczeń, jak również zawieszenia działań związanych z rekrutacją uczestników przedsięwzięć, szkoleniami oraz testowaniem i wdrażaniem opracowywanych w projektach modeli.

Centrum Projektów Europejskich wyszło naprzeciw potrzebom przyszłych realizatorów projektów i wydłużyło termin naboru wniosków o dofinansowanie w konkursie nr POWR.04.03.00-IP.07-00-002/20 w temacie „Wypracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz utrzymania aktywności zawodowej pracowników w wieku przedemerytalnym i emerytalnym”. Dzięki temu wnioskodawcy mieli więcej czasu na przygotowanie projektów z partnerami ponadnarodowymi. Udało się zwiększyć liczbę wniosków o dofinansowanie, jakie zostały złożone w odpowiedzi na ogłoszony nabór, bo wpłynęło ich 58.

Jak większość instytucji, także CPE wprowadziło na okres pandemii pracę zdalną. Opiekunowie projektów pozostają w stałym kontakcie z beneficjentami przede wszystkim z wykorzystaniem maili, systemu SL oraz elektronicznych komunikatorów. W zakresie dokumentów, które wymagają podpisu, udało się bardzo sprawnie wprowadzić procedury elektronicznej akceptacji dokumentów.

Informacje istotne dla beneficjentów Działania 4.3 POWER w związku z pandemią zamieszczane są na stronie IP POWER w zakładce „Wiadomości” oraz na stronie CPE w zakładce „Aktualności”. Przykładowo są to:

- zalecenia IP dla beneficjentów w związku z pandemią
<https://power.cpe.gov.pl/wiadomosci/zalecenia-ip-dla-beneficjentow-w-zwiazku-z-pandemia,39837>,
- aktualizacja zaleceń
<https://power.cpe.gov.pl/wiadomosci/aktualizacja-zalecen-ip-dla-beneficjentow-w-zwiazku-z-pandemia,39847>,

- komunikat o wejściu w życie specustawy funduszowej
<https://power.cpe.gov.pl/wiadomosci/specustawa-funduszowa-wsparciem-dla-beneficjentow-programow-operacyjnych-obowiazuje-od-18-kwietnia-2020-r,39841>,
- informacje o obowiązkach w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych spoczywających na beneficjentach realizujących projekty, których celem jest walka z pandemią COVID-19 lub zawierające działania związane ze zwalczaniem koronawirusa i łagodzeniem jego negatywnego wpływu na gospodarkę
<https://power.cpe.gov.pl/wiadomosci/obowiazki-informacyjne-i-promocyjne-w-projektach-skie-rowanych-na-walke-z-pandemia,39846>.

MARCIN TYLCZYŃSKI

Wydział Projektów EFS

Centrum Projektów Europejskich

**Wydział Informacji
Funduszy Europejskich –
Centralny Punkt Informacyjny
Funduszy Europejskich (CPI)**

Jeszcze 11 marca 2020 roku odbyło się w siedzibie CPI spotkanie informacyjne dla mazowieckich przedsiębiorców, a już kilka dni później została podjęta decyzja o wstrzymaniu organizacji tego typu wydarzeń oraz konsultacji bezpośrednich. Od tego momentu konsultanci podjęli zdalną pracę z klientami, udzielając konsultacji telefonicznych i mailowych, które w tym okresie stanowią przeważającą formę aktywności CPI. Bardzo szybko Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich stał się dla klientów z całego kraju głównym źródłem informacji o tym, jaką pomoc mogą otrzymać w ramach Tarczy Antykryzysowej, a także na temat dotacji na kapitał obrotowy oraz dofinansowania do wynagrodzeń dla pracowników firm i organizacji pozarządowych. Wszystkie rozwiązania, które pojawiały się w związku z pandemią, automatycznie stawały się tematem korespondencji mailowych i rozmów telefonicznych z odbiorcami usług CPI. Po ostatnim, marcowym, stacjonarnym spotkaniu na temat Funduszy Europejskich (FE) Centralny Punkt Informacyjny FE zaczął organizować takie wydarzenia w formule on-line. Nagrania z czterech spotkań zostały opublikowane na kanale „Centrum Projektów Europejskich” w serwisie Youtube:

- 2 kwietnia 2020 roku – Wsparcie dla młodych przedsiębiorczych. Fundusze Europejskie dla startupów,

- 7 maja 2020 roku – Fundusze Europejskie dla organizacji pozarządowych,
- 10 czerwca 2020 roku – Fundusze Europejskie na rozwój przedsiębiorstw,
- 30 sierpnia 2020 roku – Fundusze Europejskie na założenie działalności gospodarczej.

Liczba wyświetleń spotkań on-line osiągnęła poziom około 500 widzów.

CPI znacznie zwiększyło również swoją aktywność na profilu Centrum Projektów Europejskich na Facebooku. Pojawił się tam między innymi cykl „Czwartki z CPI”, gdzie konsultanci informowali klientów o aktualnościach związanych z Funduszami Europejskimi w czasie pandemii. Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyły się posty na temat dotacji na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw z Fundusze Pakietu Antywirusowego. Warto też przy tej okazji wspomnieć, że Centralny Punkt Informacyjny FE jako pierwszy przygotował ogólnopolskie zestawienie dotyczące tego instrumentu wsparcia.

Aktywna współpraca z pozostałymi wydziałami Centrum Projektów Europejskich zaowocowała serią postów na Facebooku, które osiągnęły znaczną popularność wśród internautów. Doskonały przykład stanowi cykl „Czerwiec z Kontrolą”, w którym wyjaśnialiśmy i przybliżaliśmy zagadnienia związane z kontrolą w projektach oraz cykl „Projekt tygodnia”, gdzie publikujemy informacje na temat ciekawych inicjatyw realizowanych dzięki Funduszom Europejskim oraz beneficjentów unijnego wsparcia, a także zamieszczamy wiadomości dotyczące działań programów współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa.

Działania Centralnego Punktu Informacyjnego FE w mediach społecznościowych zyskały uznanie klientów. Od marca liczba followersów na Facebooku i Instagramie łącznie przekroczyła 1000, za co konsultanci CPI serdecznie dziękują!

Ogrom pracy informacyjnej, jaką wykonuje zespół CPI zdalnie w tym trudnym okresie pandemii, doskonale widać w liczbach. Od marca do sierpnia bieżącego roku pracownicy CPI udzielili około 7,2 tys. konsultacji telefonicznych oraz mailowych.

Wydział Informacji Funduszy Europejskich stanowi również wsparcie merytoryczne i szkoleniowe dla całej Sieci PIFE (Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich), organizując szkolenia dla 72 Punktów Informacyjnych FE w całym kraju, w których pracuje ponad 240 konsultantów. Podobnie jak to miało miejsce w przypadku spotkań informacyjnych dla klientów, szkolenia stacjonarne zostały zastąpione swoimi odpowiednikami w formule on-line. Do tej pory zostały przeprowadzone za pomocą narzędzi internetowych szkolenia dla pracowników Sieci PIFE o następującej tematyce:

- Kontrola i audyt w projektach finansowanych ze środków FE,
- Realizacja projektów B+R finansowanych ze środków FE,
- Analiza finansowo-ekonomiczna w projektach.

Odbyły się również spotkania o charakterze merytorycznym dla beneficjentów FE – klientów CPI:

- Wyłanianie wykonawców w projektach współfinansowanych ze środków FE,
- Pomoc publiczna w projektach współfinansowanych ze środków FE.

Podjęmowane przez Wydział Informacji Funduszy Europejskich inicjatywy szkoleniowe w sieci cieszyły się dużą popularnością zarówno ze względu na swoją wartość edukacyjną (co znalazło odzwierciedlenie w wysokich notach przyznanych przez uczestników w ankietach poszkoleniowych), jak i ze względu na fakt, iż podczas pandemii ludzie potrzebowali kontaktu z innymi osobami, choćby on-line. Szkolenia stanowiły namiastkę powrotu do pracy w normalnych warunkach.

Wydział Informacji Funduszy Europejskich kontynuował podczas pandemii wydawanie Magazynu Projektów Europejskich „w Centrum”, w którym można przeczytać o zrealizowanych oraz planowanych przedsięwzięciach oraz konkursach, finansowanych z Funduszy Europejskich. W maju bieżącego roku ukazał się kolejny numer kwartalnika, który został udostępniony w wersji elektronicznej również na stronie Centrum Projektów Europejskich w dedykowanej zakładce „w Centrum”.

**Zespół Wydziału
Informacji Funduszy Europejskich**

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich

Usługi PIFE

**Diagnoza
pomysłu**

**Wskazanie źródeł
wsparcia z FE**

**Konsultacje na etapie
przygotowania wniosku**

**Konsultacje na etapie
realizacji projektu**

**Szkolenia
na temat FE**

**Spotkania
informacyjne**

72

**punkty
informacyjne**

308 657

**konsultacji
w 2019 roku**

Centralny Punkt Informacyjny (Warszawa)

Główne Punkty Informacyjne

(Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków,
Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin,
Toruń, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra)

Lokalne oraz Mobilne Punkty Informacyjne (w całej Polsce)

Konsultacje

telefoniczne
e-mailowe
pismenne
bezpośrednie

Zapytaj

o Fundusze Europejskie

Znajdź najbliższy
Punkt Informacyjny na

www.FunduszeEuropejskie.gov.pl/punkty

Bezpłatne konsultacje

Konsultacje indywidualne u klienta
(po uzgodnieniu z PIFE)

w Centrum

„w Centrum – Magazyn Projektów Europejskich” to kwartalnik wydawany przez jednostkę budżetową Centrum Projektów Europejskich w celu popularyzacji wiedzy o Funduszach Europejskich (FE) oraz o projektach współfinansowanych ze środków unijnych. Intencją wydawcy jest integrowanie wiedzy o dostępnych FE, które leżą w gestii różnych instytucji i dostarczanie kompleksowych informacji potencjalnym wnioskodawcom oraz innym odbiorcom.

Redakcja

Magdalena Majewska, Andrzej Stodki, Agnieszka Sobaszek-Gólaszewska, Agnieszka Wojda, Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich.

Redakcja współpracuje także z autorami zewnętrznymi.

Zapraszamy do zgłaszania propozycji tematów, które Państwa zdaniem warto opisać szczegółowo w kolejnych wydaniach magazynu.

Kontakt

redakcja@cpe.gov.pl
Centrum Projektów Europejskich
ul. Domaniewska 39a
02-672 Warszawa
www.cpe.gov.pl
www.FunduszeEuropejskie.gov.pl

Publikacja współfinansowana jest ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020.

Informacje podawane w magazynie „w Centrum” nie stanowią oficjalnego stanowiska Instytucji Zarządzających, Pośredniczących i Wdrażających poszczególne Programy Operacyjne i nie mogą stanowić podstawy do formułowania jakichkolwiek roszczeń. Nie stanowią także oferty w rozumieniu prawa polskiego. Redakcja „w Centrum” nie odpowiada za błędną interpretację udzielonych informacji, ani za skutki czynności podjętych na ich podstawie.

Egzemplarz bezpłatny
Nakład: 2500 egz.

Projekt okładki

Tomasz Stefaniak, z wykorzystaniem zdjęć od Ispace i belchonock (depositphotos.com)

Opracowanie graficzne i skład

Tomasz Stefaniak

Korekta

Bożena Opiela

Druk

ZAPOL Sobczyk Spółka Jawna
al. Piastów 42, 71-062 Szczecin
tel. +48 91 435 19 00
www.zapol.com.pl

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

www.FunduszeEuropejskie.gov.pl

**Punkt
Informacyjny**
Fundusze Europejskie

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

